

Metropolia

Kati Enström ja Maija Ylikärppä

”Voin vaikuttaa asioihin ja saan samalla itse tietoa ja oppia”

Osallisuuden ytimessä yhteiskehittelyn avulla
asukaskehittäjien kanssa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Geronomi

Vanhustyön tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

11.10.2021

Tekijä	Kati Enström ja Maija Ylikärppä
Otsikko	"Voin vaikuttaa asioihin ja saan samalla itse tietoa ja oppia" Osallisuuden ytimessä yhteiskehittelyn avulla asukaskehittäjien kanssa
Sivumäärä	31 sivua + 4 liitettä
Aika	11.10.2021
Tutkinto	Geronomi
Tutkinto-ohjelma	Vanhustyön tutkinto-ohjelma
Ohjaajat	Lehtori Satu Vahaluoto Lehtori Mia Rosenström
<p>Yhdenvertainen osallistuminen ja mahdollisuus vaikuttaa kuuluvat kaiken ikäisille. Opinnäytetyön työelämäkumppanilla Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveystalouksella (jatkossa Keusote) on osallisuusohjelma, jonka tavoitteena on tarjota asukkaalleen mahdollisuus saada oma ääni kuuluviin. Yhtenä kanavana on asukaskehittäjätoiminta. Asukaskehittäjäksi voivat liittyä täysi-ikäiset kuntayhtymän asukkaat. Toiminnan markkinointi oli tapahtunut lähes kokonaan sähköisissä viestimissä eikä ollut tavoittanut riittävässä määrin ikääntyneitä asukkaita. Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää mainoslehtinen, jonka sisältö herättäisi ikääntyneiden mielenkiinnon ja aktivoisi mukaan toimintaan. Lisäksi tavoitteena oli kerätä tietoa paikoista, jossa mainoslehtistä kannattaisi jakaa, jotta se tavoittaisi ikääntyneet kuntalaiset mahdollisimman laajasti.</p> <p>Tämä opinnäytetyö toteutettiin monimuotoisena, ja se sisältää tuotos- ja raporttiosiot. Raporttiosuudessa kuvattiin kirjallinen teoriaosuus, yhteiskehittelyn eri vaiheet sekä tulokset, joiden lisäksi arvioitiin yhteiskehittelyn hyödyntämismahdollisuuksia kehittämiskölkulmasta. Opinnäytetyön tuotos oli yhteiskehittelyllä suunnitellun mainoslehtisen sisältö. Teoreettisessa viitekehityksessä tarkastellaan sosiaalista osallisuutta, dialogista vuorovaikutusta sekä vuorovaikutusta virtuaaliympäristössä.</p> <p>Koronaviruksesta johtuen etäyhteyksin toteutettu kaksivaiheinen yhteiskehittely osoitti, että ikääntyneet ovat vaikuttamisesta kiinnostuneita ja heidän ajatuksiaan ja mielipiteitään voisi hyödyntää laajemminkin esimerkiksi palveluiden järjestämisessä. Osallisuuden kokemus ryhmässä lisäsi hyvinvointia ja he kokivat hyödylliseksi, että yhteiskehittelyn pajatoiminta toteutettiin etänä. Osallistujat innostuivat uusista etätyökaluista ja ottivat rohkeasti haltuunsa pajoissa käytetyt sovellukset. Kokemuksemme mukaan reaaliaikaisista ryhmästä tehtävää etätyöskentelyä voisi hyödyntää enemmänkin asukaskehittäjätoiminnassa.</p> <p>Yhteiskehittelyllä tuotettiin mainoslehtinen, joka jää Keusoten käyttöön. Sitä voidaan tarvittaessa kuvaa ja sitaatteja vaihtamalla käyttää helposti myös muille kohderyhmille suunnatussa asukaskehittäjätoimintamainonnassa. Yhteiskehittelypajojen aikana nousi esiin, että olemassa olevat asukaskehittäjät voisivat hyödyntää omia verkostojaan uusien asukaskehittäjien löytämisessä. Yhteiskehittelyyn osallistuneet asukaskehittäjät olivat myös valmiita jalkautumaan tapahtumissa ja antamaan kasvot toiminnalle. Ikääntyneiden osallisuutta on yleisesti ottaen tutkittu varsin vähän, ja kokemuksemme mukaan yhteisössä vaikuttamisesta ja osallisuuden tunnetta voisi tutkia laajemmin asukaskehittäjätoiminnan kautta.</p>	
Avainsanat	Yhteiskehittely, osallisuus, asukaskehittäjätoiminta, dialogisuus

Author	Kati Enström and Maija Ylikärppä
Title	"I can make a difference and learn at the same time" - At the heart of inclusion through co-creation with resident developers
Number of Pages	31 pages + 4 appendices
Date	11 October 2021
Degree	Bachelor of Social Services and Health Care
Degree Programme	Elderly Care
Instructors	Satu Vahaluoto, Senior Lecturer Mia Rosenström, Senior Lecturer
<p>ABSTRACT</p> <p>In our opinion, social and health related services should be available for people of all ages as well as the right to influence those services provided. Our health and social services partner Keski-Uusimaa (Keusote), has a program that strives to enable its residents to give feedback and influence what services are provided. One form of reaching out is called "Resident co-creation", where every adult resident can participate. This idea is relatively new and has been carried out primarily through Internet, which did not reach a large proportion of the elderly population. Our main purpose in this study was to develop an advertising pamphlet that would encourage the elderly population to be more active and involved. We also gathered information about places where most of the elderly population meets to successfully reach our target group.</p> <p>This study was carried out in multiform style, and it contained both results and report parts. The report described the theory part, stages of co-creation and results. We also evaluated how to use co-creation strategies to make future improvements. The result of this thesis was an advertising pamphlet that was co-created with the elderly residents. In the theoretical frame of reference, we examined both social inclusion as well as dialogical interaction and interaction in a virtual environment.</p> <p>Due to the current coronavirus situation, co-creation was carried out remotely and we found that the elderly residents were interested in influencing the kind of services provided. Their feedback could potentially be used in developing these services. The experience of inclusion in this group increased their well-being and they found it beneficial that co-creation was carried out remotely. Participants were inspired by new tools and actively started to use new applications. In our experience, working remotely as a group in real-time could be used as an advantage in the development of resident activities.</p> <p>A promotional pamphlet, which remains in Keusote's use, was produced with co-creation. It can be easily used also for advertising aimed at other target groups by changing certain images and quotations. During the co-creation process, we found that resident developers could take advantage of their own connections and network to obtain new resident developers. Participants of the co-creation process were also interested in participating in events and taking this innovation forward. Participation of elderly residents has been researched very little and, in our experience, community influence and sense of inclusion could be researched through resident developer activity.</p>	
Keywords	Co-creation, participation, resident development activities, dialogicality

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön lähtökohtia	3
3	Perustana hyvä vuorovaikutus ja osallisuuden tunne	4
3.1	Sosiaalinen osallisuus	4
3.2	Dialoginen vuorovaikutus	6
3.3	Vuorovaikutus virtuaaliympäristössä	7
4	Menetelmänä yhteiskehittely	8
5	Opinnäytetyön toteuttaminen	11
6	Yhteiskehittelypajojen kulku suunnittelusta arviointiin	12
6.1	Suunnittelu	13
6.2	Toteutus	17
6.2.1	Paja 1	18
6.2.2	Paja 2	20
6.3	Valmis mainoslehtinen	24
6.4	Arviointi	25
7	Pohdinta	26
	Lähteet	32

Liitteet

- Liite 1: Suostumuslomake, tietosuojaseloste ja kutsuviesti
- Liite 2. Yhteiskehittelypajojen suunnittelu- ja arviointilomakkeet
- Liite 3. Polls- kyselyiden vastaukset
- Liite 4: Mainoslehtinen

1 Johdanto

Vaikka Suomi kuuluu maailman demokraattisimpien valtioiden joukkoon, muun muassa kansalaisten yhdenvertaisessa osallistumisessa on kehitettävää. Vuonna 2014 valtioneuvosto on demokradiapoliittisessa selonteossa nostanut esiin kehittämistarpeen vuorovaikutuksen, osallistumisen sekä vaikuttamisen alueilla (Valtioneuvosto 2014: 9). Eriarvoisuutta käsittelevä työryhmä esitti vuonna 2018 oikeusministeriön rahoituksen ohjaamista eriarvoisuutta vähentäviin hankkeisiin, joilla tavoitellaan esimerkiksi osallisuuden sekä osallistumisen lisäämistä (Valtioneuvosto 2018: 30–31).

Työelämäkumppanillamme Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveystalvuuilla (jatkossa Keusote) on muun muassa yksilön vaikuttamismahdollisuuksia lisäävä osallistamisohjelma ja siihen kuuluva asukaskehittäjätoiminta. Näillä vastataan *Suomalaisten hyvinvointi 2014* -tutkimusraporttiin, jossa peräänkuulutettiin ikääntyneiden kuulemista heidän tarpeistaan sekä osallistavaa toimintatapaa ratkaisujen tuottamisessa (Vaarama & Mukkila & Hannikainen-Ingman 2014: 56). Yksilön äänen esiintuomisella on pitkät perinteet. Jo vuonna 1955 Yhdistyneet kansakunnat on nostanut esiin yhteisön jäsenten roolia sosiaalisten ja taloudellisten asioiden kehittämisessä (United Nations 1955: 6). Myös Maailman terveysjärjestö WHO on tuonut esiin vuonna 2002 *Active ageing* -ohjelmassaan ikääntyneiden osallisuuden mahdollistamisen yhteiskunnassa. Muun muassa sosiaalinen tuki sekä elinikäisen oppimisen mahdollisuus ovat tekijöitä, jotka lisäävät terveyttä, osallistumista ja turvallisuutta ikäännyttäessä. (WHO 2002: 16, 28.)

Työelämäkumppanin kanssa käydyissä keskusteluissa ilmenee, että Keusoten asukaskehittäjätoiminnan avulla kuntayhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat voivat hyödyntää kehittämistoiminnassaan asukkaiden kokemusta ja tietämystä ajankohtaisista aiheista. Kehittämistehtävistä ilmoitetaan osallistujille sähköpostilla, ja jokainen asukaskehittäjä voi valita itseään kiinnostavat aiheet. Kehittäminen voi tapahtua esimerkiksi sähköpostikyselyiden kautta, pajatoiminnalla tai puhelinkyselyillä. Asukaskehittäjä voi toimia myös mysteeriasiakkaana sekä osallistua havainnointikävelyille. Vuonna 2020 asukaskehittäjät ovat osallistuneet muun muassa apuvälinepalveluiden, kotisairaalahoidon, uusien verkkosivujen ja Hoida itseäsi -sivuston kehittämiseen sekä ikäihmisille suunnatun televisiokanavan vaikuttavuuden arviointiin.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa yhteiskehittelyllä jo olemassa olevien asukaskehittäjien kanssa teksti mainoslehtiseen. Tavoitteena on myös lisätä tietoisuutta asukaskehittäjätoiminnasta, vaikuttamismahdollisuuksista kunnan sote-palvelujen järjestämisessä ja kehittämisessä sekä saada toimintaan mukaan lisää ikääntyneitä ihmisiä. Opinnäytetyö sisältää kirjallisen teoriaosuuden sekä raportin yhteiskehittelyn eri vaiheista. Näiden lisäksi arvioimme sen hyödyntämismahdollisuuksia kehittämisenäkökulmasta. Tuomme esiin myös perustelut valituille toimintamalleille. Opinnäytetyö julkaistaan Theseuksen lisäksi Keusoten työntekijöiden sisäisillä verkkosivuilla.

Asukaskehittäjätoiminnan ensisijaisina hyödynsaajina ovat kuntien asukkaat. Toiminta suunnitellaan asukkaita varten ja tehdään heidän hyväkseen osallisuutta lisäämällä. Asukkaille halutaan tarjota yhtäläinen mahdollisuus vaikuttaa tietoisuuden lisäämisen kautta. Osallisuus on halua ja mahdollisuutta vaikuttaa yhteisiin asioihin ja niistä päättämiseen. Se on myös ymmärretyksi, arvostetuksi ja kuulluksi tulemistä. Asukasosallisuus tarkoittaa kunnan asukkaiden oikeutta osallistua sekä vaikuttaa oman asuinalueen päätöksentekoon ja palveluihin. (Keski-Uudenmaan sote 2020.) Toiminnasta hyötyvät myös asukaskehittäjätoiminnan parissa työtä tekevät ja palvelujen suunnittelijat. Mitä paremmin asukkaiden toiveet, tarpeet ja mielipiteet ovat selvillä, sitä helpompi viestintää, palveluja ja erilaisia toimintoja on suunnitella asiakaslähtöisesti. Merkityksellisyyden kokemus vaikuttamisen kautta saa todennäköisesti myös jatkamaan asukaskehittäjänä.

Olemassa olevien asukaskehittäjien tiedon sekä kokemusten hyödyntäminen ovat avainasemassa suunnitellessamme parasta mahdollista työtapaa, jolla voisimme tuottaa työelämäkumppanin tilaaman materiaalin. Opinnäytetyömme ajankohta sijoittuu Covid 19 -pandemia-aikaan, joka rajoittaa yhteiskunnan toimintaa merkittävästi. Koronaviruksen vuoksi lähtökohtanamme on suunnitella toiminta niin, että sen voi toteuttaa etäyhteyksin. Menetelmänä on yhteiskehittely, koska sen avulla saamme osallistettua ikääntyneet asukaskehittäjät ja heidän äänensä tulee kuuluviin. Pöyry-Lassilan (2017) mukaan yhteiskehittelyssä tavoitteena on yhdistää sekä asiakaskäyttäjän kokemus ja näkemys, että asiantuntijan tietotaito vuorovaikutteisesti molempien ollessa aktiivisia toimijoita. Perusajatuksena on tuottaa uutta tietoa yhdessä eri toimijoiden välisessä vuorovaikutuksessa. Jokaisella ryhmän jäsenellä on oma, tärkeä rooli, ja vastuu tiedon luomisesta on yhteinen. (Pöyry-Lassila 2017: 25–28.) Periaatteisiin kuuluvat myös tasavertaisuus sekä hierarkioiden unohtaminen. Osallistumisen hyödyt kerrataan yhdessä ja arvostus osallistujien panostukseen tehdään näkyväksi. (Agilemobile.)

2 Opinnäytetyön lähtökohtia

Keski-Uudenmaan kuntayhtymän (Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula, Mäntsälä, Pornainen ja Hyvinkää) alueella asuu noin 200 000 asukasta ja erityisesti ikääntyneiden suhteellinen osuus kasvaa lähivuosina (Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän väestön kasvun ja vastaanottopalvelujen tarpeen ennuste 2019–2025). Keusoten keväällä 2019 tehdyn asiakaskyselyn palautteen mukaan tiedon saanti sosiaali- ja terveystalvveluista ja osallistumis- sekä vaikuttamismahdollisuudet itseä koskeviin palveluihin koettiin hyvinä. Yleisesti ottaen sote-palveluiden uudistamiseen kuuluvassa osallisuudessa ja vaikuttamisessa on kehitettävää. (Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän osallisuusohjelma 2020–2025. Ulkoinen integraatio 2019.) Asukaskehittäjätoimintaa on markkinoitu lähinnä sähköisesti esimerkiksi Keusoten sosiaalisen median alustoilla, jolloin saavutettavuus ikääntyneiden kohderyhmässä on heikko. Toiminta on vielä uutta ja yleisen tunnettavuuden parantamisen lisäksi se kaipaa markkinoinnin tehostamista ja täysin uusia markkinointikanavia.

Vanhus- ja lähimmäispalveluliiton sekä Ikäteknologiakeskuksen vuonna 2017 yli 65-vuotialle tekemän kyselyn (n=866) mukaan sähköinen asiointi koetaan haastavaksi. Kyselyyn osallistuneista yli 75-vuotiaista vain 31 % käytti internetiä. (Vanhus- ja lähimmäispalveluliitto & Ikäteknologiakeskus 2017.) Sähköisen viestinnän rinnalle kaivataan muita tapoja tavoittamaan ikääntyneet kuntayhtymän asukkaat. Ikäihmiset tulisi ottaa mukaan kehittälytyöhön: osallistamalla saadaan tärkeää kokemustietoa sekä näkemystä muun muassa toimivuudesta (Partanen & Lehtovaara 2019: 58–60).

Opinnäytetyömme linkittyy Keusoten osallisuusohjelmaan vuosille 2020–2025. Osallisuusohjelman tavoitteena on muun muassa lisätä kuntayhtymän asukkaiden äänen kuulumista päätöksenteossa ja luoda kanavia vaikuttamiselle. Osallisuusohjelmassa on neljä osa-aluetta (tiedonsaanti, kehittäminen, palvelutilanne ja strategiataso), joista asukaskehittäjätoiminta kuuluu sosiaali- ja terveystalvveluiden kehittämisen sektorille. (Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä osallisuusohjelma 2020–2025.)

3 Perustana hyvä vuorovaikutus ja osallisuuden tunne

3.1 Sosiaalinen osallisuus

Sosiaalinen osallisuus on laaja käsite, joka on aina suhteessa aikaan ja paikkaan. Sen ulottuvuudet voivat olla oikeuksia tai toimintoja. Se myös ilmenee monilla eri tasoilla, kuten yksilö, perhe, yhteisölliset tai maailmanlaajuiset suhteet. Sosiaalinen osallisuus jakautuu eri tavoin eri ihmisillä ja vaikuttavina tekijöinä ovat esimerkiksi sosiaaliset suhteet, sosiaalinen toimintakyky ja oma kokemus osallisuudesta. Yleisimmin sosiaalinen osallisuus kuvataan henkilökohtaisena kokemuksena, joka syntyy sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tätä tunnetta on mahdotonta määrätä ulkopuolelta, mutta sen edistämiseksi voidaan tehdä paljonkin. Paras tapa on tarjota keinoja osallistumiseen. Osallisuus perustuu vuorovaikutukseen ja kokemus siitä syntyy, kun ihminen oivaltaa osallistumisen mahdollistamat hyödyt. On tärkeää muistaa, että kokemus osallisuudesta vaihtelee. Joku voi kokea itsensä osalliseksi hyvin pienelläkin osallistumisella, toiselle saman kokemuksen muodostuminen voi vaatia enemmän aikaa. Osallisuuden voima on suuri – se voidaan nähdä syrjäytymisen vastavoimana. (Leemann & Kuusio & Hämäläinen 2015: 5–6.)

Ihmiselle on tärkeää päästä iästä ja toimintakyvystä riippumatta vaikuttamaan ja osallistumaan sekä lähiyhteisön, että yhteiskunnan asioihin ja kehittämiseen. Osallisuuden kokemukset yhdessä nuorempien sukupolvien kanssa rikastuttavat ikääntyneiden hyvinvointia sekä elämänlaatua. (Kivelä & Vaapio 2011: 21.) Osallisuus ja aito sosiaalinen vuorovaikutus sekä yhteyden kokemus tuottavat merkityksellisyyttä sekä myönteistä vaikutusta psyykkisen elinvoimaisuuden säilymiseen ikääntyneellä (Saarenheimo 2017: 172; Palmén 2020).

Markku T. Hyypä (2002) nostaa esiin kansalaisten täysivaltaisuuden: yksilöiden sekä yhteisöiden välistä kanssakäymistä tulisi tukea yhteisten aiheiden käsittelyssä. Tällöin on mahdollisuus kokea osallisuutta ja vaikuttamista omaan elämään sekä lähiyhteisöön. (Hyypä 2002: 178.) Hyvän suunnittelun merkitys korostuu ikääntyneiden kanssa toimittaessa. Toiminnan kulku ja tarkoitus sanoitetaan selkeästi sekä huomioidaan mahdolliset fyysiset ja kognitiiviset rajoitteet. Rauhallinen eteneminen sekä mahdollisuus kysymyksille ja vastauksille tukevat osallisuuden ja merkityksellisyyden kokemuksia. (Lumme-Sandt 2005: 127,133–134.) Yhteisöllisyys lisää sekä fyysistä, että psyykkistä hyvinvointia (Hyypä 2002: 61–62).

Beresford (2009) ja Toikko (2011) kritisoivat palvelunkäyttäjien osallistamisen vaikuttavuutta yhteiskunnallisessa päätöksenteossa: osallistujien näkemykset ja ehdotukset eivät välttämättä ole johtaneet merkittäviin muutoksiin. Osallistujien pyrkimys saada äänensä kuuluviin ja aikaansaada muutoksia eivät ole toteutuneet. (Beresford 2009: 251; Toikko 2011: 112.) Beresford (2009) kuitenkin muistuttaa, että osallistuminen esimerkiksi neuvotteluihin mahdollistaa muutoksen ja erilaisten näkökulmien esiintuomisen. Yhteisen pöydän ääressä kuullaan eri toimijoiden tarpeet ja keskustelulle annetaan tarvittava tila sekä mahdollisuus. (Beresford 2009: 256.)

Asiakkaiden kokemuksellisesta tiedosta hyötyvät asiantuntijat ja päinvastoin. Osapuolet jakavat toisilleen näkemyksensä, tietonsa sekä osaamisensa ja saatuja tietoja voidaan käyttää esimerkiksi palveluiden kehittämisessä. (Lyhty & Nietola 2015: 156.) Palveluiden käyttäjien mielipiteiden sekä kokemusten huomioiminen on tärkeää palveluita kehitettäessä. Yhteistoiminnallisuudella luodaan edellytyksiä asiakkaan osallisuuden sekä identiteetin vahvistumiselle. Tasa-arvoisella kohtaamisella mahdollistetaan voimaantuminen. (Kokkonen & Mattila & Närhi & Puttonen 2018: 229–231, 245.)

Timo Toikko (2011) esittelee asiakkaan, jolla on käyttäjäkokemusta palveluista ja joka osallistuu kyseisen palvelun kehittämiseen, kokemusasiantuntijana. Toimiminen kokemusasiantuntijana tarjoaa vaikuttamismahdollisuuden ja lisää yhteiskunnallista osallisuutta. Otettaessa asiakas mukaan kehitystyöhön, saadaan tärkeää tietoa muun muassa tämänhetkisistä konkreettisista epäkohdista. Tasavertaisessa osallistumisessa kehittämistyössä asiakas toimii samanarvoisesti yhdessä asiantuntijan kanssa. Kehittämistyön tavoitteet ja tulokset kirjataan yhteisen dialogin jälkeen ja molemmat osapuolet ovat yhteisvastuussa prosessista. (Toikko 2011: 103, 107–108.) Yhteisen ja vastavuoroisen, rinnakkaisen dialogin kautta luotetaan siihen, että keskinäisen ihmettelyn ja eri vaihtoehtojen puntaroinnin kautta päästään kaikkia osapuolia tyydyttävään lopputulokseen (Toikko & Rantanen 2009: 92–93).

Vuonna 2012 julkaistussa THL:n raportin mukaan ikääntyneen väestön sosiaalinen pääoma, esimerkiksi luottamus toisiin ihmisiin ja vastavuoroisuuteen, on kasvanut vuodesta 2000 vuoteen 2011 (Koskinen & Lundqvist & Ristiluoma 2012: 157, 272). Simo Koskinen (2004) määrittelee sosiaalisen pääoman muun muassa sosiaalisiksi verkostoiksi, yhteisöllisyydeksi sekä sosiaalisiksi osallisuudeksi (Koskinen 2004: 47–48). Myös Vappu Taipale kirjoittaa (2004) sosiaalisen pääoman merkityksellisyydestä ikääntyneen elämässä. Osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä toimintaan lisää hyvinvointia, voimavaroja sekä onnellisuutta. (Taipale 2004: 167.)

Sosiaalinen osallisuus on toiminnan ja kuulumisen tunteen yhteispeliä. Se on osallisuutta eri osa-alueilla: tiedon tuottamisessa ja saamisessa, oman elinympäristön suunnittelussa, omaa elämää koskevassa päätöksenteossa sekä oikeutta toteuttaa omaa toimintaa yhdessä muiden kanssa. Se on mahdollisuutta vaikuttaa ja kuulua yhteisöön. (Leemann & Kuusio & Hämäläinen 2015: 6.) Elinikäinen oppiminen tukee ikääntyneiden osallisuutta ja mahdollistaa merkityksellisyyden sekä sosiaalisen yhteyden (Palmén 2020).

3.2 Dialoginen vuorovaikutus

Dialoginen vuorovaikutus on avointa ja jatkuvaa, jossa tavoitteena on yhteisen ymmärryksen luominen tasa-arvoisesti toinen toistaan kuunnellen. Toisen kertomaan suhtaudutaan vastaanottavaisesti. Tavoitteena on synnyttää yhteinen käsitys. (Haarakangas 2011: 136, 140–141, 155; Huhtanen & Villanen 2021: 179.) Dialogisessa vuorovaikutuksessa hyväksytään erimielisyys ja toisten osallistujien mielipiteitä kunnioitetaan (Haarakangas 2011: 150; Lyhty & Nietola 2015: 144; Kekoni & Mönkkönen & Hujala & Laulainen & Hirvonen 2019: 29–31). Kaikkien dialogiin osallistuvien puheenvuorot sekä kannanotot ovat yhtä merkityksellisiä esittäjän asemasta huolimatta (Haarakangas 2011: 148; Kokkonen ym. 2018: 228–229).

Hyvin toimiva vuorovaikutus on vastavuoroista, ja se tukee sekä voimaannuttaa kaikkia osapuolia. Arvostavalla ja läsnä olevalla kohtaamisella voidaan rakentaa yhteistä ymmärrystä sekä pohtia eri ratkaisuvaihtoehtoja. (Hänninen & Poikela 2016: 163–164.) Arnkil ja Seikkula (2014) korostavat aidon kiinnostuksen sekä avoimen ja yhteisen keskusteluyhteyden luomisen tärkeyttä. Osallistujien tulisi saada tuottaa ajatuksiaan rauhassa ja tulla tasavertaisesti huomioituiksi ilman kokemusta, että ajatuksia ja ehdotuksia pitäisi sensuroida. He nostivat esiin Mihail Bakhtinin 1900-luvun alkupuolella julkaistun päätelmän, että *dialoginen puhetapa on avointa ja kutsuu ajattelemaan yhdessä*. (Arnkil & Seikkula 2014: 20, 28–29.) Kielteinen ilmapiiri tyrehtyttää luovuuden ja vapaan vuorovaikutuksen (Huhtala & Villanen 2021: 180–181). Dialogin puute jättää ihmisen ajatustensa kanssa yksin. Tom Erik Arnkil (2020) kiteyttää dialogin luovan osallistujille vastavuoroisuuteen pohjaavan maaperän, jos tilanne koetaan turvalliseksi ja kaikkien osallistujien yksilöllisyyttä kunnioitetaan (Arnkil 2020: 17).

Dialogisessa vuorovaikutuksessa käydään tasavertaista vuoropuhelua. Keskustelussa mahdollisesti esiin tulevia käsitteitä on hyvä käydä yhdessä läpi, jotta kaikki varmasti ymmärtävät ne riittävän samankaltaisesti. Näin ennaltaehkäistään väärinkäsitysten

syntymistä. Tarkentavien kysymysten avulla voidaan luoda yhteisymmärrystä ja selkiyttää keskustelua. (MIELI Suomen Mielenterveys ry 2019.) Yhteisen, vastavuoroisen dialogin kautta voidaan saavuttaa enemmän: uusia variaatioita sekä mahdollisuuksia. Tämä vaatii avoimuutta sekä omaa itseään, että toisia kohtaan. (Isaacs 2001: 30–32.)

3.3 Vuorovaikutus virtuaaliympäristössä

Yhteisöllisyyden tunne virtuaaliympäristössä rakentuu monista pienistä palasista. Videokuvan käyttö, innostuneet ohjaajat, positiiviset palautteet sekä yhteiset tunnelma-kerrokset esimerkiksi aloituksessa vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Ohjaajan tehtävänä on myös kirkastaa tavoitteet kaikille osapuolille ja varmistaa, että kaikilla on yhteinen ymmärrys tavoitteista. Onnistumisen kannalta on olennaista tasapainottaa tavoitteet käytettävissä olevaan aikaan ja resursseihin sopiviksi. (Alanikkola & Ylikahri 2020.)

Nummi (2013) korostaa virtuaalisessa ympäristössä osallistujien aktivoinnin tärkeyttä. Hän toteaa, että virtuaalisissa tapaamisissa osallistujien keskittyminen herpaantuu nopeammin kuin tavallisessa kokouksessa. Osallistavaan toimintaan pyrittäessä kaikkien osallistujien tulisi puhua jo ensimmäisen viiden minuutin aikana. Aloitusvaihe on usein haastavin, sillä silloin luodaan koko prosessiin vaikuttava ilmapiiri. Alussa on siis tavoiteltava luottamuksellista tunnelmaa, jotta osallistujat uskaltavat ideoimaan luovasti ja keskustelemaan. Ryhmäkoko on pidettävä maltillisena tai muuten voi käydä niin, että muutamat ovat äänessä ja loput hiljaa. Sopivin koko pienryhmälle on 3–4 henkilöä. Pienryhmässä ihmiset ovat usein rohkeampia, kun ryhmäpainetta ei ole. Pienryhmissä myös energiataso pysyy helpommin hyvänä. (Nummi 2013: 24, 63.)

Myös Sipponen-Damonte (2020) mainitsee virtuaaliympäristön haasteeksi energiatason ylläpitämisen. Hän korostaa, että osallistujien energiatasoja on pyrittävä tietoisesti nostamaan, koska se vaikuttaa suoraan toiminnan onnistumiseen. Yli 1,5 tunnin tapaminen on jo liian pitkä, ja melko lyhyessäkin tilaisuudessa on hyvä pitää pieniä taukoja. Osallistujat voi esimerkiksi kannustaa ylös tuoleista lyhyen taukojumpan pariin. Ohjaajan on kiinnitettävä erityishuomiota äänenkäyttöön, joka osaltaan voi toimia tilaisuutta energisoivana asiana. Etätapaamisten ohjaaminen on haastavampaa kuin kasvokkain tapahtuva, sillä järjestäjän on huolehdittava myös tekniikan toimivuudesta. (Sipponen-Damonte 2020: 114–116.) Myös Vilkmán (2018) korostaa, että onnistunut etätapaaminen vaatii tarkkaavaisempaa otetta sekä tarkempaa suunnittelua kuin perinteinen sa-

massa tilassa pidettävä tapaaminen. Hän myös kehottaa rytmittämään tapaamista esimerkiksi pyytämällä mielipiteitä välillä suullisesti, välillä kirjoittamalla esimerkiksi Chatkenttään tai jakamalla osallistujat pienempiin ryhmiin. (Vilkman 2018.)

Virtuaaliympäristössä on myös hyötyjä verrattaessa kasvokkain tapahtuviin kohtaamiin. Osallistujat ovat virtuaalisesti usein realistisempia sekä vilpittömämpiä ja todennäköisemmin puolustavat omia mielipiteitään kuin vain myöntelisivät muiden ehdotusten mukana. Virtuaaliympäristössä on myös helpompi keskittyä sisältöön, kun osanottajien persoonallisuudet eivät korostu samoin kuin kasvotusten. (Nummi 2018: 201.)

Sovellusalusta määrittelee, kuinka virtuaaliympäristössä voidaan toimia ja tapahtuman kulusta on huolehdittava erityisen tarkasti (Nummi 2013: 14). Vilkman (2020) nostaa esiin, että virtuaalikohtaamisia voi peilata kasvokkain kohtaamisen kanssa ja kehottaa toimimaan molemmissa ympäristöissä samoilla säännöillä. Virtuaalikohtaamisissa on kuitenkin muistettava kiinnittää erityishuomiota sanamuotoihin sekä ystävällisyyteen. Hän korostaa, että huumori ja sarkasmi toimivat yleensä etäyhteyksillä huonommin. (Vilkman 2020.)

Digitaalisia taitoja tarvitaan nykypäivänä lähes kaikilla elämän alueilla. Digitaalinen kahlajako digiosaajiin ja -osaamattomiin lisää osaamattomien syrjäytymisriskiä. Osaamattomuus voi johtua muun muassa haluttomuudesta oppia käyttämään digiteknologiaa, asumisesta syrjäseudulla, alhaisesta toimeentulosta tai alentuneesta toimintakyvystä. Digitaalinen osallisuuden lisääminen onkin yksi tärkeimpiä Euroopan Unionin jäsenvaltioiden tavoitteita. Euroopan Unionin asiakirjassa ehdotettiin esimerkiksi ikääntyneiden opastamiseen ylisukupolvista oppimista, jossa nuoret opettavat ikääntyneille päivittäisiä digitaalisia taitoja yhdessä tekemällä. Tämän kaltaisen tekemällä oppisen on todettu olevan hyvin tehokasta. (European Union 2019: 31–32.) Nuorilla, jotka ovat opiskelleet ikääntyneiden kanssa, on myönteisempi sekä realistisempi asenne ikääntyneempää väestöä kohtaan (WHO 2002: 29–30).

4 Menetelmänä yhteiskehittely

Käyttäjäkeskeisessä suunnittelu- ja kehittämistyössä avainasemassa ovat palvelun käyttäjät. Heiltä pyritään saamaan tietoa kehittämistarpeista, koska heillä on käyttäjänä ensikäden tieto sekä toimivuudesta, että haasteista. Kehittämisprosessin lopputulosta ei tiedetä etukäteen eikä ulkopuolelta esitetä rajoitteita tai linjauksia prosessin kululle.

Osallistujille sallitaan henkilökohtaisten ajatusten, kokemusten sekä näkemysten esiintuominen ja toisistaan poikkeavien näkemysten esittäminen ei ole kiellettyä. (Toikko & Rantanen 2009: 95–97.) Henkilökohtaisen tiedon lisäksi yhteiskehittelyprosessin kuluessa tuotetaan yhteistä, kollektiivista tietoa. Saatua tietoa voidaan muun muassa jaoella eri tavoin sekä vertailla päätyen ydinkokemuksiin sekä niiden eri muunnelmiin, joita voidaan hyödyntää prosessissa. (Toikko 2012: 161–162.)

Yhteiskehittelyn ideana on, että siitä hyötyisivät kaikki osapuolet yhdessä ja erikseen. Hyvin suunniteltuna se lähtee liikkeelle kuntalaisten ja kunnan tavoitteista sekä arvoista. Kun toiminta käynnistetään avoimella asenteella ja kokeilun kautta, on todennäköisintä saada aikaan paljon hyötyä. (Espoon kaupunki 2018: 6.)

Ikääntyneet ovat resurssi, joka voi hyödyntää yhteiskuntaa osallistumalla muun muassa asuinalueensa kehittämiseen (Kautto 2004: 16). Tirkkonen (2021) korosti *Luova yhteistyö etänä* -webinaarissa 4.2.2021 turvallisen työskentelyilmapiirin merkityksellisyyttä yhteiskehittelyssä. Lisäksi hän painotti, että osallistujien tulisi saada osallistua itselle sopivalla tavalla; myös pelkkä kuunteleminen ilman aktiivista sanallista ideointia katsotaan osallistumiseksi. (Tirkkonen 2021.) Yhteiskehittämisen prosessin kuluessa osallistujat tuottavat kokemuksellista tietoa ja kertovat meille omia näkökulmiaan ikääntyneiden tavoittamiseksi mukaan asukaskehittäjätoimintaan.

Strandman ja Palo (2017) tuovat esiin tasavertaisen kohtaamisen sekä avoimen työskentelyilmapiirin merkityksellisyyden yhteiskehittelyn aikana. Kaikkien osallistujien tuottama informaatio on yhtä tärkeää osallistujien taustoista riippumatta. He myös korostavat dialogin merkitystä: parhaimmillaan se johtaa positiiviseen kehään, jossa tunne omasta toimijuudesta sekä tasavertaisesta osallisuudesta parantaa dialogin laatua sekä syventää luottamusta. Dialogisuus ja roolien väistyminen taka-alalle vähentää vastakkainasettelua sekä edesauttaa yhteisen ymmärryksen luomista. Ymmärrys myös siitä, että omalla toiminnalla on vaikutuksia muihin, saa toimimaan vastuullisesti myös varsinaisen kontekstin ulkopuolella. (Strandman & Palo 2017: 139–145.)

Hyvin toimiva dialogisuus vaatii herkkää tilanteen huomioimista ja joustavaa sekä luovaa otetta jotta kohtaaminen olisi aito. Tapaamisella käytävään keskusteluun on hyvä olla runko, mutta varsinaisia vuorosanoja tulisi välttää. Tärkeintä on tarkkaavainen kuunteleminen ja kuulluksi tuleminen. (Arnkil 2020: 14.) Ohjaajan tulisi pidättäytyä asettumasta kenenkään osallistujan ehdotuksen puolelle, jotta ilmapiiri pysyisi avoimena sekä turvalisena erilaisten näkökulmien esittämiselle (Isaacs 2001: 282).

Dialogia ja toimintaa voidaan ohjata, mutta ei rajoittaa: lopputuloksen mahdollinen ennakoinnattomuus tulee ottaa huomioon yhteiskehittelyä suunniteltaessa (Jalonen 2019: 310). Myös Mönkkönen ym. (2019) korostavat dialogisuuden merkitystä hyvin toimivassa yhteistyössä. Erilaisten toimintatapojen sekä osallistujien henkilökohtaisen keskustelutyylin huomioiminen ja suvaitseminen lisäävät vuorovaikutuksen onnistumista. Yhdessä toimiminen, toisten kuunteleminen, kuuleminen sekä arvostaminen ja kiinnostus yhteiseen tekemiseen avoimesti keskustellen rakentavat hyvää toimintakulttuuria. Osallistujat työskentelevät yhteisen päämäärän eteen ja suhtautuvat avoimesti toisten esittämiin argumentteihin. Erilaisia näkökantoja ja näkemyksiä testataan yhdessä pyrkien laadukkaaseen lopputulokseen. (Mönkkönen ym. 2019: 61–63; Mönkkönen 2018: 177.)

Fasilitointi

Fasilitointi on tavoitteellista ryhmätoimintaa, jonka tarkoituksena on hyödyntää ryhmässä olevaa viisautta yhteisen päämäärän hyväksi. Fasilitaattori toimii ryhmän ohjaajana, ja hänen vastuullaan on johdattaa ryhmä tarkoituksenmukaiseen lopputulokseen. Hän luo ja ylläpitää osallistavaa ilmapiiriä, on etukäteen suunnitellut kuhunkin tilanteeseen sopivat prosessit ja toimii ammatillisesti ja positiivisesti. (Sipponen-Damonte 2020: 14–16.) Kantojärvi (2012) korostaa luovuuden käyttöä ideoinnissa ja kehottaa jokaista luomaan itselleen sopivan tavan fasilitoida luovan ongelmanratkaisun parissa. (Kantojärvi 2012: 18.)

Hyvä fasilitaattori tuo havaintonsa näkyviksi ja kertoo, mitä aikoo seuraavaksi tehdä. Hän on puolueeton sekä neutraali sisällön suhteen. Fasilitaattorin on tärkeää muistaa, että lopputulos voi olla täysin eri kuin mitä hän on ajatuksissaan suunnitellut, joten joustavuutta tarvitaan. Onnistunut tapahtuma vaatii sisältöön sopivien ryhmätyömenetelmien valinnan, sopivan energiatason sekä kaikkien ryhmän jäsenien keskittymisen. Työpajan tarkoitus on tärkeää tuoda selkeästi esiin etukäteen, jotta osallistujat saapuvat paikalle ja ymmärtävät, mitä heiltä odotetaan. (Kantojärvi 2012: 40–41.)

Kantojärven (2012) mukaan fasilitointitapahtuman aloittamisella on kolme ydinelementtiä. Ensimmäiseksi tilaisuuden alkuun luodaan turvallinen tunnelma tutustumalla toisiin. Fasilitaattorit esittäytyvät ja kertovat tapahtuman sisällöstä. Toisena virittäydytään kokonaisvaltaiseen läsnäoloon sopivalla tavalla. Kolmanneksi kirkastetaan vielä yhteisesti kaikille, miksi olemme kokoontuneet, mitä keneltäkin odotetaan ja kerrataan yhteiset pelisäännöt, roolit ja työskentelytavat. Ennen aloittamista kerrotaan myös, mitä materiaaleille tapahtuu tilaisuuden jälkeen. Myös fasilitaattorien on pohdittava etukäteen,

kuinka he luovat myös itselleen henkilökohtaisesti turvallisen ilmapiirin aloittaa tilaisuus. (Kantojärvi 2012: 48–49.) Viikman (2020) toteaa, että kaikkien osallistujien olisi hyvä pitää kamera päällä ainakin osan aikaa, sillä se lisää kohtaamisen ja vuorovaikutuksen tuntua. Hän myös korostaa läsnäolon ja keskittymisen tärkeyttä onnistuneiden kohtaamisten kannalta. (Viikman 2020.)

Fasilitaattorin roolin tärkeänä osana on varmistaa, että ideointivaihe etenee vaihe vaiheelta. Divergenssi eli luova ja ennakkoluuloton ideointi tähtää ideoiden tuottamiseen ilman kritiikkiä. Konvergenssi eli ideoiden kriittinen arviointi seuraa vasta sen jälkeen, eli näitä kahta ei saa toteuttaa yhtä aikaa. Jos ideoita arvostellaan niiden tuottamisvaiheessa, se voi aiheuttaa ahdistusta ja luovuus ei pääse kukoistamaan. Ideointivaihe voi tuntua osallistujista epämukavalta ja sekavalta, mutta kun lopulta kaikilla on käsitys eri vaihtoehdoista, syntyy yhteinen ymmärrys. Se ei tarkoita, että pitäisi olla samaa mieltä asioista, vaan että osallistujat käsittävät asiat ja niiden taustat. (Kantojärvi 2012: 24–27.)

5 Opinnäytetyön toteuttaminen

Opinnäytetyössä toteutimme kaksivaiheisen yhteiskehittelyn, jonka pohjalta suunnitimme tekstin mainoslehtiseen. Yhteiskehittelypajojen tavoitteena oli myös pohtia parhaita tiedonlevityskanavia mainoslehtiselle ja sitä kautta tavoittaa erityisesti ikääntyneet kuntalaiset. Pajat toteutettiin koronaviruksen takia etäyhteyksillä Zoomissa. Zoom Video Communications Inc on yhdysvaltalainen viestintäteknologiayritys, joka tarjoaa videopuheluita pilvipohjaisen ohjelmistoalustan kautta. Zoomia voidaan käyttää muun muassa puhelinkokouksissa sekä etätyössä. (Zoom Video Communications Inc 2021.)

Valitsimme Zoomin, koska se avautuu kaikilla selaimilla. Zoomiin pääsee myös suoraan hyperlinkistä, joten osallistujien ei tarvinnut ladata sovellusta. Tavoitteena oli tuoda pajiin ominaisuuksiltaan tarkoituksenmukaiset, mutta mahdollisimman helppokäyttöiset työkalut sekä minimoida tekniset haasteet. Työelämäkumppani osallistui pajiin, joten saimme heiltä näkökulmia aiheiden käsittelyyn sekä palautetta pajatoiminnan onnistumisesta. Molemmissa pajoissa myös asukaskehittäjiltä pyydettiin palautetta Zoomin Poll-ominaisuudella. Poll -kyselyn voi tehdä ennakkoon valmiiksi ja laatia niin, että anonyyminä vastaaminen on mahdollista. Seuraavassa taulukossa esittelemme prosessin kuvauksen aikajärjestyksessä (taulukko 1.)

Taulukko 1. Prosessin kuvaus

Opinnäytetyön tekeminen ideavaiheesta valmiiseen työhön kesti yhteensä noin 14 kuukautta. Prosessin kuvaus- kaaviossa esitetty mainoslehtisen suunnittelu ja toteutus kesti noin kahdeksan kuukautta. Pajat toteutettiin tiiviillä aikataululla kahdessa viikossa ja muu aika suunniteltiin pajoja, työstettiin mainoslehtiseen liittyviä yksityiskohtia sekä kirjoitettiin opinnäytetyön tekstiosuuksia.

6 Yhteiskehittelypajojen kulku suunnittelusta arviointiin

Suunnittelimme yhteiskehittelypajojen sisällöt asetettujen tavoitteiden pohjalta. Pajojen alussa kerroimme yhteiset tavoitteet, ja ohjasimme keskustelua niiden mukaisesti. Aikatauluja tehdessä oli tärkeää muistaa joustavuus ja varata jokaiseen vaiheeseen sopivasti aikaa. Pajojen loppuun suunnittelimme kevyen yhteenvedon päivän tuloksista ja

tavoitteiden täyttymisestä sekä pohjustimme seuraavia vaiheita. Yhteiskehittelyn raportoinnin tavoitteena oli avata toteutus niin tarkasti, että yhteiskehittelyn voisi tekstin pohjalta toistaa.

6.1 Suunnittelu

Esiymmärryksen hankkiminen

Yhteiskehittelypajojen suunnittelussa pystyimme hyödyntämään kahta webinaaria, joissa molemmissa käsiteltiin etätyökalujen käyttöä sekä fasilitointia. Molemmissa tilaisuuksissa korostettiin huolellisen suunnittelun merkitystä sekä osallistujien huomioinnin tärkeyttä. Tuuli Pesonen (2021) nosti esiin *Modernit työkalut etätyön apuna*-webinaarissa 24.3.2021 ajatuksen tutustumistilaisuuden järjestämisen mahdollisuudesta ennen varsinaisia työskentelypajoja. (Pesonen 2021; Tirkkonen 2021.) Digitaalisiin ympäristöihin ja niissä käytettäviin työkaluihin tutustuttaessa kokeilu ja rohkea sekä ennakkoluuloton lähestyminen on tärkeää huomioida (Ranieri 2020). Tämä vahvisti meidän ajatustamme vapaaehtoisen testipajan järjestämisestä. Olimme pohtineet jo aiemmin, kuinka saamme lyhyessä ajassa neuvottua osallistujille kehittelytyössä tarvittavien työkalujen käytön. Vaarana oli, että ensimmäisessä yhteiskehittelypajassa kuluisi runsaasti aikaa eri toimintoihin tutustumiseen ja opetteluun.

Työkalujen ja menetelmien valinta

Työelämäkumppanin kanssa käytyjen keskustelujen aikana saimme tietää, että asukaskehittäjätoiminnassa oli järjestetty toimintaa onnistuneesti etäyhteyksillä. Osallistujina oli ollut myös ikääntyneitä. Tämä lisäsi varmuuttamme siitä, että verkkototeutus olisi toimiva ympäristö yhteiskehittelylle. Yhteiskehittelyn yhtenä etuna on kaikkien osapuolien kokemaa hyötyä. Tässä tapauksessa ikääntyneiden saama mahdollinen hyöty oli myös uusien etätyökalujen oppiminen ja lisääntynyt varmuus digilaitteiden käytössä.

Yhteiskehittelyn toteuttaminen virtuaaliympäristössä toi monenlaisia haasteita, mutta myös mahdollisuuksia. Osallistuminen oli vaivatonta etäyhteyksin. Osallistumiskynnys saattoi myös olla huomattavasti matalampi, kun mukaan liittyminen oli esteetöntä ja ilmaista eikä vaatinut matkustamista.

Yhteiskehittelyn perustyökalua kutsutaan rajaesineeksi, jonka avulla jokainen osallistuja voi työskennellä. Rajaesine voi olla esimerkiksi kaavio tai visualisoitu palvelu-

polku. (Pöyry-Lassila 2017: 27–28.) Yhteiskehittelypajoissa jaettu valkotaulu toimi rajaesineenä ja visuaalisuuden kautta auttoi luomaan uutta, jatkamaan muiden ideoita sekä hahmottamaan kokonaisuutta.

Valitsimme pääasialliseksi työkaluksi suomalaisen Flinga -valkotaulun, koska totesimme sen helppokäyttöiseksi sekä pajojen sisältöön sopivaksi. Se toimii kaikilla selaimilla suoraan hyperlinkistä. Totesimme, että sen käyttöominaisuudet voivat edistää ideointia sekä monipuolistaa työskentelyä. Kommentit olivat myös anonyymejä, joten osallistujat mahdollisesti ideoivat luovemmin ja rohkeammin. (Nordtouch.) Aivoriihityöskentelyyn käytimme hollantilaista AnswerGardenia, jossa saadaan helposti muodostettua sanapilvi osallistujien kirjoittamista sanoista. AnswerGardeniin oli myös pääsy suoraan hyperlinkin kautta. (Creative Heroes 2021.)

Tuplatimanttimalli

Sipponen-Damonte (2020) mainitsee osallistavien ryhmäprosessien noudattavan usein ”Tuplatimantti”- nimistä kaavaa. Sen ensimmäisessä vaiheessa kuvaillaan ongelma tai kysymys, johon etsitään ratkaisua. Toisessa vaiheessa haasteeseen etsitään vaihtoehtoisia ideoita, joiden avulla määritellään sopivia ratkaisuja. Lopputuloksena saadaan ratkaisu, esimerkiksi päätöksen toimeenpano tai viestintä. Tuplatimanttimalin ensimmäiset vaiheet keskittyvät osallistujien tuomiin näkökulmiin ja ne ovat olennaisia ryhmäprosessissa. Kyseisten vaiheiden kautta voidaan varmistaa, että ryhmän jäsenten persoonalliset ajattelutavat, kokemukset ja vahvuudet voidaan hyödyntää parhaalla tavalla. Fasilitaattorin roolina on auttaa ryhmää lähentämään näkökulmia toisiinsa ja saada näin ratkaisuja. (Sipponen-Damonte 2020: 42–45.)

Seuraavassa taulukossa (taulukko 2.) tarkastelemme pajojen ryhmäprosessin suunnittelua tuplatimanttimalin pohjalta.

Haasteet: Kuinka saavutamme ikääntyneet kuntalaiset? Kuinka saamme lisää ikääntyneitä asukaskehittäjiksi? Millainen mainoslehtinen houkuttelee osallistumaan?

Taulukko 2. Tuplatimanttimali (Sipponen-Damontea 2020: 43 mukaillen)

<p>1. Etsi näkökulmia haasteeseen:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Menetelmät: AnswerGardenissa luodaan yhteinen ajatuspilvi, Flingassa toteutetaan virtuaalinen aivoriihi sekä yhteinen miellekartta -Menetelmien avulla pohditaan, millainen mainos herättää asukaskehittäjien mielenkiinnon, mikä saisi ikääntyneet liittymään asukaskehittäjiksi ja millainen sisältö mainoksessa tulisi olla. 	<p>2. Määrittele alue, johon keskitytään:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Aluksi tarkastellaan, mitä ajatuksia ja ideoita nousee esiin. Keskustellaan pienryhmissä ideoinnin lomassa. -Keskitytään etsimään uusia näkökulmia annettuihin kysymyksiin
<p>3. Kehitä mahdollisia ratkaisuja tai ideoita:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kehotetaan osallistujia jatkojalostamaan muiden ideoita -Keskustellaan ja pohditaan ideoinnin aikana 	<p>4. Valitse sopivimmat ratkaisut tai ideat:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ryhmitellään samantyyllisiä ideoita yhteen -Virtuaalisessa aivoriihessä äänestetään parhaita ideoita -Lopuksi opiskelijat tiivistävät Flingassa tehdyt sisällöt tekstimuotoon

Valitsimme tuplatimanttimalin suunnittelun pohjaksi, koska sen avulla ryhmäprosessi etenee tavoitteellisesti ja lopputuloksen kannalta olennaiset näkökulmat tulevat huomioiduiksi.

Haasteisiin varautuminen

Pohdimme etukäteen, millaisia haasteita pajoissa voi tulla eteen ja varauduimme niihin mahdollisimman hyvin. Eniten meitä mietitytti teknisten ongelmien mahdollisuudet. Laitoimme kutsuviestiin puhelinnumeromme, jotta voisimme auttaa osallistujia tarpeen mukaan sisäänkirjautumisessa tai muissa haasteissa. Opettelimme etukäteen Zoomin ääniasetukset, jotta osasimme neuvoa tavanomaisimmissa ongelmissa. Toinen opiskelija toimi Zoomin hostina, ja toisella oli samat käyttöoikeudet co-hostina. Sovimme, että jos esimerkiksi toisen fasilitaattorin Internet- yhteys pettää, toinen jatkaa sujuvasti paja-toimintaa, kunnes ongelma on ratkaistu.

Mietimme myös keinoja, joilla voisimme puuttua mahdollisesti ilmenevään epäasialliseen puheeseen. Ensimmäinen tapa oli huomauttaa, että emme hyväksy epäasiallisia kommentteja ja pyydämme niiden sanojaa lopettamaan sekä kehotamme keskittymään meneillään olevaan asiaan. Mikäli tämä ei auttaisi, voisimme mykistää mikrofonin tai ääritapauksessa poistaa henkilön kokonaan tapaamisesta.

Havaitsimme, että virtuaalikohtaamisessa ei ole mahdollista katsoa toisia aidosti silmiin ja kehonkieli on puutteellista, jolloin sosiaalisen läsnäolon tunteen syntyminen voi muodostua haasteelliseksi. Ruudulla olevan henkilön katse kohdistuu hänen omaan näyttönsä, eli hän katsoo katsojan kannalta väärään kohtaan. Tunne katsekontaktista jää puuttumaan. Läsnäoloon, kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen oli siis panostettava sanoilla ja mahdollisuuksien mukaan kehonkielellä. Totesimme, että nyökkäykset, myötäilevät äännähdykset sekä hymy välittivät osallistujille läsnäolon tunnetta.

Aiempien kokemustemme mukaan tietotekniikka ja uusien työkalujen opettelu voi olla haastavaa iästä riippumatta. Varauduimme mahdollisuuteen, että joku osallistujista kokee käyttämämme työkalut monimutkaisiksi. Tiedostimme, että meidän tulee keskittyä rauhalliseen ohjeistamiseen osio kerrallaan sekä ajatukseen yhdessä oppimisesta ja harjoittelemisesta. Pohdimme, että voimme kertoa Flingan olevan meillekin uusi ohjelma, ja riittää että osallistuja ottaa käyttöönsä muutaman ominaisuuden. Päätimme korostaa, että keskiössä ovat osallistujien ideat ja ajatukset, ei tekninen osaaminen. Suunnittelimme, että mikäli joku osallistuja ei onnistu käyttämään Flingaa ohjeista huolimatta, hän voisi osallistua myös suullisesti niin, että kirjoitamme hänen puolestaan. Tiesimme etukäteen, että näkymä voi olla erilainen, jos osallistuu iPadilla, joten se oli huomioitava ohjeistuksessa.

Suunnitteluvaiheessa olimme aktiivisesti yhteydessä toisiimme, työskentelimme yhdessä keskustellen ja kehitimme ideoita vuorovaikutuksellisesti. Havaitsimme, että yhteinen ideoiden työstäminen muokkasi suunnitelmia sekä rikasti lopputulosta erittäin merkittävästi. Ennen molempia pajoja pidimme kahdestaan kenraaliharjoitukset. Niissä keskityimme varmistamaan aikataulun sujumisen sekä linkkien ja näytön jakamisen toimimisen. Harjoittelimme myös molempien puheosuudet sekä ohjeiden kertomiseen liittyvät yksityiskohdat. Suunnittelimme minuuttiaikataulut siten, että vertasimme osallistujien lukumäärää tehtävien sisältöihin ja arvioimme sen perusteella niihin kuluvan ajan. Keskusteluosuuksiin suunnittelimme jouston varaa.

Pohdimme varasuunnitelmaa ideointivaiheeseen siltä varalta, ettei ideoiden esittäminen virtuaalisesti sujuisi toivotusti. Päätimme korostaa, että ideointivaiheessa ei ole oikeita eikä vääriä vastauksia, vaan kaikki ideat ovat samanarvoisia. Idea saa olla pieni tai suuri, itsestään selvä tai epätavallinen ja kaikki tyylit osallistua ovat yhtä hyviä ja hyväksytyjä. Keskittyisimme luomaan turvallista ilmapiiriä omalla läsnäolollamme sekä toimimalla myönteisinä, mutta puolueettomina fasilitaattoreina. Suunnittelimme ohjeet, aikataulut ja tavoitteet selkeiksi ja helposti lähestyttäviksi. Energiatason ylläpitämiseksi

suunnittelimme lyhyen tauon pajojen keskelle. Ohjeita suunniteltaessa etenimme tuesta tuntemattomampaan kiinnittäen huomiota selkeään ulosantiin ja ettei ohjeita kerrota liikaa kerralla.

6.2 Toteutus

Ennakoilmoittautuminen tapahtui sähköpostitse, ja tavoitteena oli saada samat 6–8 asukaskehittäjää molemmille kerroille. Työelämäkumppani kuitenkin korosti, että laatu on tärkeämpää kuin määrä. Ennakoilmoittautumiskutsu lähetettiin kaikille asukaskehittäjille. Kutsun lähettämishetkellä asukaskehittäjiä oli noin 240, joten oli todennäköistä saada riittävä määrä osallistujia työpajoihin.

Testipaja

Järjestimme pajoihin ilmoittautuneille osallistujille vapaaehtoisen tunnin kestävän testipajan Zoomissa kolme päivää ennen ensimmäistä yhteiskehittelyä. Lyhyellä aikavälillä näiden kahden tapaamisen välillä tavoittelimme työkalujen käytön ketteryyttä, koska niihin tutustuminen olisi tuoreena muistissa. Harjoittelimme opastusta ja fasilitaattorina toimimista etukäteen keskenämme, jotta osaisimme huomioida mahdolliset ongelmatkohdat. Tavoitteena oli opastaa rauhallisesti ja riittävän hitaasti, kuitenkin tekemättä oletuksia ikääntyneiden osallistujien mahdollisesti heikoista tietoteknisistä taidoista, vaan luottaen heidän taitoihinsa sekä kykyynsä oppia uutta.

Tapaamisessa tutustuimme varsinaisissa pajoissa käytettäviin työkaluihin (Flinga ja Answergarden) ja niiden käytettävyyteen. Sähköpostilla lähetetyssä kutsuviestissä korostimme, että opastamme myös molempien pajojen aikana työkalujen käytössä. Tällä pyrimme viestimään, että jos testitilaisuuteen ei pääse, niin osallistuja saa tarvittavan ohjeistuksen myös varsinaisilla pajatapaamisilla. Testitapaamiseen osallistui 4/6 asukaskehittäjää.

Keskityimme ohjaamisessa selkeään ohjeistukseen ja rauhalliseen etenemiseen. Korostimme, että nyt on hyvä tilaisuus kysellä ja kokeilla. Osallistujat kertoivat kokemuksestaan verkkoympäristössä toimimisesta ja kohtaamistaan haasteista. Rohkaisimme kokeilemaan uusia työkaluja ja ohjasimme sanallisesti mahdollisimman tarkkaan ja yksiselitteisesti mistä kohdasta pääsee vaikuttamaan mihinkin työkalun osaan. Kerroimme esimerkiksi tarkkaan missä Zoomissa sijaitsee Chat ja kuinka sitä kautta saa näkyviin linkit.

Ilmapiiri pysyi koko tapaamisen ajan levollisena ja osallistujat olivat kiinnostuneita sekä innostuneita. Kommunikointi oli avointa ja suoraa: osallistujat olivat selkeästi kehittämisorientoituneita. Saimme lopuksi palautetta, että testipajaan osallistuminen koettiin hyödyllisenä ja se lisäsi osallistujien varmuutta tietotekniikan käyttöön. Koimme, että testipajan järjestäminen toi varmuutta myös omaan työskentelyymme fasilitaattoreina ja vähensi stressiä varsinaisten pajojen kulun organisoinnista sekä onnistumisesta. Sovimme, että varsinaisissa pajoissa olemme paikalla puoli tuntia ennen aloitusaikaa, jotta halukkaat voivat kirjautua sisään jo etukäteen ja tarkastaa kameran sekä mikrofonin toimivuuden. Tämä vähensi sekä järjestäjien että osallistujien huolta mahdollisista haasteista.

6.2.1 Paja 1

Ensimmäiseen yhteiskehittelypajaan osallistui 5/6 ennakoilmoittautuneista sekä työelämäkumppanin edustajat. Aloitimme tapaamisen lyhyellä esittelykierroksella, jonka aikana pidimme kamerat päällä. Tämän jälkeen ohjasimme osallistujat linkin kautta AnswerGardenin sivulle, jossa osallistujat pääsivät yhdessä luomaan ajatuskartan teemalla ”Millainen mainos herättää mielenkiintoni?” Kysymyksellä halusimme kartoittaa, korostivatko osallistujat mainonnasta samankaltaisia piirteitä, kuin mitä esimerkiksi Leskelän (2019) teoksessa nostetaan esiin.

Mainoslehtisen ulkoasun suunnittelussa tavoittelimme selkää luettavuutta. Koska lukijakunta on hyvin moninainen, päädyimme kartoittamaan helppolukuisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja niiden käyttömahdollisuuksia mainoslehtisessä. Leskelä (2019) tuo esiin muun muassa kirjasintyyppin, palstaleveyden sekä rivivälin merkityksellisyyden tekstin hahmottamisessa. Kirjasintyyppi ei saa olla liian kapea tai paksuudeltaan vaihteleva ja fontin on oltava riittävän suuri. Palstan tulisi olla kapea, ja taiton ilmava: sivuilla, ala- ja yläpuolilla tulisi olla tarpeeksi leveät marginaalit sekä riittävästi tilaa palstojen välissä sekä tekstin ja kuvien välissä. Lauseiden tulisi olla lyhyitä ja alkaa aina rivin alusta, jolloin edesautetaan lukurytmin säilymistä. Lyhenteiden käyttöä vältetään. Taustaväri olisi hyvä olla neutraali ja vaalea, jolloin tumma teksti erottuu hyvin taustasta. Selkeyden vuoksi tekstin taustalle ei kannata laittaa kuvaa. (Leskelä 2019: 177–178, 195.)

Kuva 1. Asukaskehittäjien mietteet kiinnostavan mainoksen piirteistä

Asukaskehittäjillä oli hyvin samankaltaisia näkemyksiä, kuin kirjallisuudessa on esitetty (kuva 1). Työskentelyn lomassa käydyssä keskustelussa asukaskehittäjät korostivat tekstin erottuvuuden merkitystä: fontin muoto ja koko sekä mainoksen taustaväri olivat tärkeitä luettavuuden kannalta. Näiden lisäksi informatiivisuus sekä selkeys koettiin tärkeinä piirteinä kiinnostavassa mainoksessa.

Ajatuskartan jälkeen palasimme takaisin Zoomiin, jossa PowerPoint-esityksellä avattiin päivän kulkua. Kerroimme yhteiskehittelyn perusajatuksista, päivän tavoitteista, asukaskehittäjien roolista pajoissa sekä aikataulusta. Esitys päättyi innostavaan ja päivän aiheeseen liittyvään kuvaan. Samaan aikaan toinen fasilitaattoreista jakoi pajaosallistujat kahteen pienryhmään Flingassa työskentelyä varten. Ensimmäisessä osuudessa osallistujat kirjasivat ajatuksiaan aiheesta “Mikä saisi ikääntyneet liittymään asukaskehittäjiksi?” Valkotaululle kirjatut tekstit luettiin ääneen ja jokainen osallistuja äänesti mielestään parhaan vaihtoehdon. Tämän jälkeen pidimme viiden minuutin jaloittelutaun, jota seurasi toinen ideointi saman valkotaulun äärellä.

Jälkimmäisellä osuudella pienryhmät pohtivat teemaa “Millainen sisältö mainoksessa tulisi olla?”. Sisältö tuotettiin Mindmap-muotoon, jonka avulla saatiin helposti näkyviin tiettyjen näkökulmien merkityksellisyys ja tärkeys. Ennakkoon suunniteltu työskentelyaika oli riittävä ja palasimme aikataulun puitteissa takaisin Zoomiin yhteiseen tilaan. Fasilitaattorit jakoivat vuorotellen omien ryhmiensä Flinga -valkotaulut näkyville ja nostivat

esiin molemmista kehittelyosuuksista pääkohdat. Lopuksi osallistujat kertoivat anonyymisti mielipiteensä yhteiskehittelypajasta ja omasta osallisuudesta siihen Poll -palautekyselyllä (liite 3).

Saimme työelämäkumppanilta runsaasti hyvää palautetta ensimmäisestä pajasta. He totesivat, että etukäteisharjoittelun ja hyvän valmistautumisen tulokset näkyivät ja kokonaisuus oli joustava ja varma. Heidän mielestään ohjaaminen sujui alusta loppuun hyvin ja kaikki osallistujat olivat aktiivisesti mukana koko tilaisuuden ajan. He nostivat esiin, että pajan osallistujat myös oppivat uusia tietoteknisiä taitoja Zoomissa ja Flin-gassa. Valitut metodit koettiin jouheviksi ja toiminta virkistäväksi. Työskentelymuoto oli sopiva ja se onnistui yllättämään. Työelämäkumppani totesi, että heidän oma ajattelunsa on usein organisaatiolähtöistä, ja paja antoi uusia näkökulmia esimerkiksi siitä, kuinka asukaskehittäjät itse voisivat tuoda uusia jäseniä mukaan toimintaan omista verkostoistaan. Paja antoi heille myös konkreettista asukasnäkökulmaa. Lopuksi kysimme parannusehdotuksia seuraavaa pajaa varten, mutta niitä ei noussut esiin. Työelämäkumppanin mielestä paja ei olisi voinut sujua paremmin.

Mainoslehtisen ensimmäisen version työstäminen

Yhteiskehittelypajojen välisen viikon aikana työstimme yhdessä mainoslehtisen ensimmäisen version. Asukaskehittäjiltä sekä työelämäkumppanilta saatu informaatio tukivat sisällöntuottamista. Laitoimme työelämäkumppanille sähköpostikutsut, joissa kerroimme seuraavan pajan sisällöistä sekä toiveemme heidän roolistaan eri toimintasuoksissa. Asukaskehittäjien kutsuihin laitoimme kiitokset edelliseen tapaamiskertaan osallistumisesta sekä linkin tulevaan tapaamiseen Zoomissa. Lisäksi pyysimme heitä halutessaan pohtimaan kysymyksiä "Mitä sinä saat asukaskehittäjänä toimimisesta?" ja "Miksi asukaskehittäjäksi kannattaisi liittyä?". Kerroimme, että käsittelemme aiheita seuraavalla tapaamiskerralla.

6.2.2 Paja 2

Toiseen yhteiskehittelypajaan osallistui 4/6 ilmoittautunutta ja aloitimme Innokylän verkkosivujen *Miltä tuntuu* -kuvilla (Innokylä). Kahdentoista erilaisia tunnetiloja esittävän kuvan näkymä esitettiin kaikille ja jokainen sai miettiä hetken, mikä kuva kertoo parhaiten sen hetkisestä omasta tunnelmasta. Toinen fasilitaattoreista jakoi puheenvuoroja ja kaikki osallistujat saivat kertoa lyhyesti valinnastaan. Tämän jälkeen esittelimme ensimmäisen tapaamisen yhteenvedon, päivän tavoitteet sekä aikataulun PowerPoint -dioilla. Esitys päättyi edellisen pajan tapaan aiheeseen liittyvään ja innoittavaan kuvaan.

Edellisessä pajassa olimme keskustelleet kuvan käytöstä mainoslehtisessä. Nyt tarkoituksena oli kartoittaa osallistujien näkemyksiä puhuttelevimmasta kuvasta, jotta voisimme ehdottaa toivotunlaista kuvaa Keusoten viestintään. Olimme valinneet ilmaisesta kuvapankista neljä erilaista kuvaesimerkkiä ensimmäisessä pajassa tulleiden ideoiden perusteella. Ensimmäisessä kuvassa oli rivi iloisia ikä naisia, toisessa kuvassa nauravia miehiä ja naisia, kolmannessa kuvassa piirroshahmoja auttamiseen ja palveluihin liittyen ja neljäs kuva oli luontomaisema. Osallistujat äänestivät anonyymisti mieleisintä kuvaa. Korostimme, että kyseiset kuvat eivät ole niitä, joista valitaan valmiiseen mainokseen kuva, vaan näiden avulla hahmotetaan kuvatyyppejä.

Poll -äänestyksessä (liite 3) ilmeni, että äänet jakautuivat tasan kolmen ensimmäisen vaihtoehdon kesken. Keskustelussa todettiin yksimielisesti, että kuvassa ei saa olla pelkkiä naisia, ja henkilöt olisivat mieluiten eri ikäisiä. Kuvalta kaivattiin reipasta ja aktiivista otetta, ja mieluiten se kuvaisi ihmisiä, jotka vaikuttavat tai toimivat. Kuva voisi mahdollisesti myös avata, mitä asukaskehittäjätoiminnassa tehdään. Esimerkkikuvien iloiset ilmeet herättivät paljon keskustelua, ja esiin nousi näkökulma siitä, että asukaskehittäjätoiminnassa kuitenkin pyritään vaikuttamaan vakaviin ja tärkeisiin asioihin, joten hauskuus ei saa olla kuvassa pääasia.

Ennen taukoa jaoimme mainoslehtisen tekstin yhteisellä näytöllä kaikille näkyville ja kävimme yhdessä läpi mainostekstin sisältöä sekä pyysimme korjaus-, muutos- ja lisäysehdotuksia. Keskustelu kävi vilkkaana ja kirjasimme ehdotukset reaaliaikaisesti näkyville mainostekstiin. Kerroimme ideasta saada nykyisten asukaskehittäjien kommentteja näkyville tulevaan mainokseen ja siirryimme Chatissa jaetun linkin kautta jatkamaan työskentelyä yhtenä ryhmänä Flingaan.

Mitä sinä saat asukaskehittäjänä toimimisesta?

<p>Pystyn vaikuttamaan itseäni koskevien asioiden kehittelyyn.</p> <p>Voin vaikuttaa asioihin ja saan samalla itse tietoa ja oppia.</p>	<p>Saan kertoa oman näkemykseni asiaan ja näin pääsen vaikuttamaan yhteisiin asioihin.</p> <p>Voin auttaa lähimmäisiä saamaan parempaa palvelua ja apua.</p>
---	--

Kuva 2. Asukaskehittäjien mietteitä asukaskehittäjänä toimimisen hyödyistä

Flingassa ohjeistimme käyttämään tekstimuotoa edellisellä kerralla käytettyjen neliö- ja pallomuotojen sijaan. Keskustelimme, miten tarkkaan asukaskehittäjät haluavat kertoa itsestään mahdollisesti esitteeseen tulevassa tekstissään. Kerroimme erilaisista vaihtoehtoista ja keskustelu kävi aiheesta vilkkaana. Osallistujat olivat yksimielisiä siitä, että oman nimen, iän sekä paikkakunnan kertominen tuo luotettavuutta ja he halusivat saada ne näkyviin. Jokainen kirjoitti näkemyksensä valkotauluun ja lopuksi osallistujat äänestivät mielestään parasta lausahdusta (kuva 2).

Kuva 3. Asukaskehittäjien mietteitä asukaskehittäjätoiminnasta

Asukaskehittäjät äänestivät parhaimmaksi lausahdukseksi *Voin vaikuttaa asioihin ja saan samalla itse tietoa ja oppia* ja tämä teksti tuli mainoslehtiseen. Kysyttäessä syitä miksi asukaskehittäjäksi kannattaisi liittyä suosituimmaksi lausahdukseksi kohosi *Voin tuoda omia ja ystävieni mielipiteitä tiedoksi niille, jotka tekevät päätöksiä ja vaikuttaa sillä tavalla muutosten tekoon* (kuva 3).

Palasimme aktiivisen työskentelyn jälkeen takaisin Zoomin yhteiseen tilaan ja pidimme lyhyen viiden minuutin jaloittelutauon. Tauon jälkeen jatkoimme työskentelyä uuden Flinga -valkotaulun äärellä pohtien, miten mainokselle saavutettaisiin mahdollisimman laaja näkyvyys sekä mikä olisi optimaalinen koko mainokselle. Osallistujat tuottivat valkotaululle Mindmapin, johon saatiin runsaasti eri kohteita, joihin mainosta voisi laittaa esille/jakoon.

Mainoslehtistä voidaan jakaa esimerkiksi seuraavissa paikoissa:

- Kirjastojen ilmoitustaulut
- Kauppojen ilmoitustaulut / kauppakeskusten infopisteet
- Asiamiespostit
- Seurakunta: kerhotilat, kerhot, diakoniat toiminta
- Hyvinkääntalo ja Järvenpääntalo
- Toimintakeskuksissa, esim. Onnensilta, Hyvinkää ja Myllytien toimintakeskus, Järvenpää
- Perhekeskus Rentto, Hyvinkää
- Hyvinkään sairaalan Soppi / asiakaspalvelupiste
- Infotaulut terveysasemilla
- Tapahtumat
- Uimahallit
- Eläkeläisryhmien kokoukset
- Apteekit
- Asemat, bussipysäkit
- Ilmoitustaulut

Mainoksen kokoa käsiteltäessä koko A5 koettiin käyttökelpoisimpana. Eräs osallistuja nosti esiin, että toisella puolella olisi kiinnostuksen herättävä iskulause sekä kuva ja vastapuolella olisi tarkemmat tiedot osallistumisesta. Tämä idea yhdistettynä toimivimmaksi koettuun kokoon A5 nousi parhaaksi ideaksi. Lopuksi kokoonnuimme takaisin Zoomiin, jossa jaoimme Poll -palautekyselyyn, jossa kysyttiin samat kysymykset, kuin edellisen pajan lopussa sekä koko yhteiskehittelyä koskeva kysymys (liite 3).

Kysyimme kirjallisessa palautteessa työelämäkumppanilta viisi kysymystä pajoihin sekä toimintaamme liittyen. Meille kerrottiin, että työskentelymme oli osallistavaa ja keskustelevaa, ja osallistujat pidettiin hyvin mukana. Menetelmät koettiin toimiviksi ja soveltuviksi yhteiskehittelypajoihin. Työelämäkumppanin mielestä onnistuimme ohjeistamaan osallistujia hyvin toiminnan aloittamisessa sekä työkalujen käytössä. Testipaja keräsi kiitosta, koska sen myötä varsinaisissa pajoissa ei mennyt juurikaan aikaa ohjeistamiseen vaan päästiin heti etenemään asiassa. Osallisuus toteutui ja pajoissa saatiin materiaalia mainoslehtiseen. Työelämäkumppani ei ollut aiemmin käyttänyt Flingaa, ja piti siihen tutustumista pajojen yhteydessä mielenkiintoisena ja virkistävänä.

Mainoslehtisen toisen version työstäminen

Yhteiskehittelypajojen jälkeen muokkasimme mainoslehtisen ensimmäistä versiota saadun palautteen pohjalta ja lähetimme korjatun version sähköpostitse työelämäkumppanille kommentoitavaksi. Molemmat esittivät tarkentavia huomioita sekä tekstiin, että ulkoasuun liittyen ja huomioimme nämä työstäessämme Keusoten viestintään menevää versiota. Olimme yhteydessä sähköpostitse myös opponenteihimme, jotta saisimme täysin ulkopuolisen näkökulman tekstiin ja ulkoasuun.

6.3 Valmis mainoslehtinen

Mainoslehtisen teksti suunniteltiin selkeäkieliseksi ja helposti lähestyttäväksi. Informoivien tekstien, kuten esimerkiksi esitteiden välittämän tiedon tulee olla täsmällistä ja tarkkaa (Leskelä 2019: 124). Vaikka varsinaiselle selkokielelle ei ollut tarvetta, kiinnitimme kuitenkin huomiota selkeään ilmiäsuun. Käytimme sisällön ja ulkoasun tuottamisessa tukena Leskelän (2019) opasta esimerkiksi vaaleus- ja värikontrasteja pohdittaessa. Olimme sopineet työelämäkumppanin kanssa, että mainoslehtisessä ilmoitetaan asukaskehittäjätoiminnan yhteyshenkilöiden tiedot. Näin asukaskehittäjätoiminnasta kiinnostuneet lukijat tavoittavat helposti oikeat ihmiset, jotka vastaavat kysymyksiin sekä auttavat tarvittaessa.

Työelämäkumppani nosti suunnitteluvaiheessa esiin, että mainoslehtisen tulisi palvella kaikkia ikäryhmiä, ei pelkästään ikääntyneitä. Liian pitkä teksti tai monimutkaisen oloinen kokonaisuus ei herätä uteliaisuutta, joten selkeä teksti ja ymmärrettävä sisältö olivat olennaisia tekijöitä mainoksen suunnittelussa. Lopputuloksessa tavoittelimme kiinnostusta herättävää ja helposti mukaan otettavaa mainoslehtistä. Selkeä ulkoasu ja helppo luettavuus lisäävät asukaskehittäjätoiminnan saavutettavuutta myös esimerkiksi maahanmuuttajien sekä kehitysvammaisten keskuudessa.

Työelämäkumppanin kanssa käytyjen keskustelujen myötä on käynyt ilmi, että asukaskehittäjät ovat toivoneet saavansa palautetta oman toimintansa vaikutuksista. Tämän perusteella päätimme, että lähetämme valmiin mainoslehtisen sähköpostin liitetiedostona myös pajojen osallistujille. Asukaskehittäjät ideoivat, että he voisivat jakaa sitä omilla sidosryhmissään.

Mainoslehtisen lopullinen koko määrittyi pitkälti tekstin ja kuvien mukaan. Päädyimme taiteltuun A4 -kokoon, joka vastasi asukaskehittäjien toiveeseen A5 -koosta. Valitulla

ratkaisulla pääsimme hyödyntämään pajoissa saatua tekstimateriaalia ja lehtisen yleisilme pysyi ilmavana (liite 4). Valmiissa mainoslehtisessä sitaattien alla on asukaskehittäjän etunimi, ikä ja asuinpaikkakunta. Opinnäytetyön liitteestä ne on poistettu tietosuojasyistä.

6.4 Arviointi

Päätimme käyttää monipuolisesti erilaisia työkaluja suunnittelun ja toteutuksen arvioinnissa. Tavoittelimme mahdollisimman laajasti eri näkökulmia parhaan mahdollisen lopputuloksen saavuttamiseksi. Yhteiskehittelyn eri vaiheissa saatu palaute muokkasi toimintaamme koko prosessin ajan vaikuttaen lopputulokseen.

Pajojen suunnittelussa ja toteutuksen arvioinnissa käytimme valmista lomakepohjaa, johon kirjasimme pajojen tarkemmat yksityiskohdat ja aikataulut. Sen avulla pystyimme tarkastelemaan kokonaisuutta eri näkökulmista ja varmistamaan, että kaikki osa-alueet on otettu huomioon. Täytimme suunnittelu- ja arviointilomakkeet molemmista pajoista erikseen. Suunnitteluosioissa tarkastelimme tarvetta, tavoitteita, lähestymistapaa, osallistujia, tuloksia, työskentelyn tarkkoja aikatauluja sekä suunnittelun, toteutuksen ja tulosten onnistumista. Arviointiosioissa keskityimme pajojen tavoitteiden määrittelyn onnistumiseen ja tuloksiin, kohderyhmän tavoittamiseen, työskentelyn arviointiin, pajatyöskentelyn ohjaamiseen sekä palautteiden ja kehittämisideoiden keräämiseen. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2020). (Liite 2).

Oman toiminnan arviointiin käytimme itse suunnittelemaamme lomaketta, jonka pohjasimme Sipponen- Damonten (2020) fasilitointia käsittelevään teokseen. (Liite 2). Sipponen-Damonten (2020) mukaan fasilitaattorin kompetenssit jakautuvat kuuteen eri osa-alueeseen. Ensimmäinen niistä on tarkoituksenmukaisen ryhmäprosessin suunnittelu, jossa tärkeää on valita tilanteeseen sopivat menetelmät ja prosessit sekä valmistella ajankäyttö ja tila tavoitteita silmällä pitäen. Toinen kompetenssialue keskittyy hyvään yhteistyöhön, yhteisymmärryksen rakentamiseen muiden osapuolien kanssa ja sovitun lopputuloksen saavuttamiseen. Kolmanneksi tarkastellaan, kuinka ryhmä johdatetaan hyödylliseen lopputulokseen, eli kuinka ryhmää ohjataan selkeillä menetelmillä, kommunikoidaan, tehdään yhteenvetoja ja lopulta johdatetaan ryhmä yhteisymmärrykseen ja tavoiteltuun lopputulokseen. Neljäs kompetenssialue keskittyy osallistavan ilmapiirin luomiseen, vuorovaikutustaitoihin, ryhmään kuulumisen tunteen vahvistamiseen sekä ryhmän luovuuden herättelyyn. Viides osa-alue keskittyy ammatillisen perustietämyksen kehittämiseen, fasilitointimenetelmien tuntemukseen ja oman ammattimaisen olemuksen

ylläpitoon. Viimeinen kompetenssialue keskittyy ilmentämään positiivista ammatillista asennetta oman toiminnan reflektoinnin kautta, eettiseen toimimiseen sekä uskoa ryhmän mahdollisuuksiin sekä neutraalina fasilitaattorina olemiseen. (Sipponen-Damonte 2020: 159–168.)

Täytimme myös oman toiminnan arvioinnissa lomakkeen molemmista pajoista erikseen. Arvioinnin kohteina oli tarkoituksenmukainen ryhmäprosessi, yhteistyö asiakkaan kanssa, ryhmän ohjaus, osallistava ilmapiiri sekä ammatillisuus. Kaikkia osa-alueita tarkasteltiin sekä suunnittelun että toteutuksen osalta. Lisäksi teimme lomakkeeseen kehitysehdotuksia ja nostimme esiin onnistuneita valintoja. Hyödynsimme lomakkeita ja niiden apukysymyksiä varmistaaksemme, että pajojen keskiössä on asukaskehittäjien osallisuuden kokemus sekä fasilitaattorin roolin tarkoituksenmukainen toteutus.

Työn eri vaiheissa kerättyä palautetta sekä Poll -kyselyiden tuloksia hyödynsimme reflektoidessamme omaa oppimistamme. Jos olisimme esimerkiksi saaneet kehitysehdotuksia ensimmäisestä pajasta, olisimme voineet muokata omaa toimintaa paremmin ryhmää palvelevaksi ja toimivammaksi toiseen pajaan. Suullinen palaute työelämäkumppanilta olisi toiminut samoin, eli palautteen kerääminen liittyi oman toiminnan tarkasteluun ja mahdollisimman hyvän lopputuloksen saavuttamiseen.

7 Pohdinta

Opinnäytetyön kehittämistehtävänä oli tuottaa yhteiskehittelypajoissa tekstisisältö mainoslehtiseen sekä kartoittaa mainoslehtisen jakelukanavia kuntayhtymän alueella.

Työn tavoitteena ja tarkoituksena oli tehdä mainoslehtinen, joka suunniteltiin ikääntyneitä ajatellen, mutta toimisi sisällöltään myös muille ikäryhmille. Tarvittaessa mainontaa voi helposti kohdentaa vielä tarkemmin tietylle kohderyhmälle kuvaa ja sitaatteja vaihtamalla. Jakelupaikoissa, kuten terveysasemilla käy kaikenikäisiä asukkaita, joten mainoslehtinen voi tavoittaa helposti myös muut kuin ikäihmiset.

Onnistuimme tavoitteiden mukaisesti pajojen suunnittelussa ja toteutuksessa sekä mainoslehtisen tekstin koostamisessa. Mainoslehtisen lopullinen ulkoasu oli pajassa nousseiden teemojen mukainen, ja yhteistyö Keusoten viestinnän kanssa oli sujuvaa. Valitsimme mainoslehtisen kuvan työelämäkumppanin käyttämästä kuvapankista asukaskehittäjien näkemysten mukaisesti. Valmista mainoslehtistä jaetaan vasta opinnäytetyön julkistamisen jälkeen, joten emme vielä tiedä sen vaikuttavuudesta.

Eläkkeellä olevien ihmisten näkemysten ja kokemusten esiintuominen yhteiskunnallisella tasolla sekä pitkän elämänkaaren mukana karttuneen perspektiivin hyödyntäminen ovat merkityksellisiä niin yksilön kuin yhteisönkin tasolla. Topo & Jyrkämä (2020) toteavatkin, että ikääntyneiden panosta yhteiskunnallisessa toimimisessa tulisi tukea ja turvata mahdollisuus voimavarojen käyttöön (Topo & Jyrkämä 2020: 326–327). Havaitsimme pajojen aikana, että ikääntyneillä tunne oman toiminnan vaikutuksista sekä oman äänen kuuluviin saamisesta lisäsivät hyvinvointia.

Osallisuuden lisääminen ja ikääntyneiden oman äänen kuuluviin saaminen ovat mielestämme geronomitutkimuksen peruspilareita, joten Keusoten tarjoamaan aiheeseen oli helppo tarttua. Toiminnallinen opinnäytetyö haastoi meidät käyttämään opintoihin liittyneissä muissa projekteissa oppimiamme tietoja sekä taitoja ja soveltamaan niitä. Vilkka ja Airaksinen (2003) toteavat kirjassaan *Toiminnallinen opinnäytetyö* tämän tyyppisen toimintatavan stimuloivan opiskelijaa oman ymmärryksen sekä opinnoissa hankitun tietotaidon yhdistämiseen työelämän antaman haasteen ratkaisemiseksi (Vilka & Airaksinen 2003: 17).

Suunnittelimme pajat fasilitointia käsittelevien kirjojen ohjeiden mukaan, mutta ensimmäisen pajan pienryhmät eivät toimineet aivan toivotusti ideoinnin suhteen. Toisessa pajassa kaikkien yhteinen työskentely sen sijaan sujui erinomaisesti, vaikka osallistujamäärä oli suurempi, eli vastoin fasilitointiohjeita. Pohdimme, että ensimmäisessä pajassa oli mukana alkujännitystä uusista välineistä sekä ihmisistä ja se vaikutti ehkä osaltaan lopputulokseen. Voi olla, että pienryhmät olisivat toimineet toisessa pajassa paremmin kuin ensimmäisessä pajassa. Havaitsimme kuitenkin tämän kokemuksen perusteella, että isommassa ryhmässä näkökulmia tulee keskusteluun luonnollisesti runsaammin mikä osaltaan rikastaa kommunikaatiota ja uusia ideoita saadaan helpommin sekä paineettomammin.

Totesimme, että pajojen osallistujat olivat vaikuttamisesta kiinnostuneita: heillä oli paljon sanottavaa eivätkä he pelänneet olla äänessä isommassakaan ryhmässä. Kaikki myös osasivat luonnostaan antaa muille tilaa puhua eikä kukaan puhunut toisten päälle. Päätelimme, että ryhmätyöskentely sujui hyvin myös siksi, että osallistujat toimivat aktiivisesti ja toisiaan kunnioittaen. Pajoissa materiaalia tuotettiin paljon kirjoittamalla, ja se lisäsi mahdollisuuksia saada oma mielipide kuuluviin, kun toteutus ei perustunut pelkkään keskusteluun.

Eettisyys ja luotettavuus

Olemme noudattaneet koko opinnäytetyöprosessin ajan hyvää tieteellistä käytäntöä. Toimintamme on perustunut rehellisyyteen, huolellisuuteen sekä tarkkuuteen kaikissa opinnäytetyön vaiheissa. Työn eri vaiheissa saatuja tietoaineistoja on käsitelty ja säilytetty niille asetettujen määräysten mukaisesti. (TENK 2013: 6–7.) Olimme sopineet yhdessä työelämäkumppanin kanssa toimintatavoista sekä käytänteistä ja sitoutuneet niihin. Opinnäytetyöprosessin kulkua arvioimme yhteisneuvotteluissa, joissa tarkasteltiin toimintaa, saatuja tuloksia sekä mahdollisia muutoksia.

Tiedostimme tietosuojan tärkeyden: jos saimme tietoomme Keusoten sisäiseen viestintään tarkoitettua materiaalia, tarkistimme voiko materiaalia käyttää julkisesti ja jos voi, niin missä mittakaavassa. Toimimme niin, ettei väärää materiaalia tai tietoja leviä ulkopuolisille. Opinnäytetyöprosessin aikana esiin tulevia eettisiä kysymyksiä käsitelimme tarvittaessa yhdessä yhteistyökumppanin edustajien sekä ohjaavan opettajan kanssa.

Yhteiskehittelyyn osallistuville asukaskehittäjille lähetettiin työelämäkumppanin toimesta meidän tuottama sähköpostiviesti, jossa kutsuimme viestin vastaanottajan mukaan kehittämispajoihin. Asukaskehittäjä sai viestin saatuaan päättää itsenäisesti osallistumisestaan ja ottaa halutessaan meihin yhteyttä. Koska saimme tietoomme mukaan ilmoittautuneiden asukaskehittäjien sähköpostiosoitteet, tietosuojan vuoksi kutsuviestin yhteydessä lähetettiin opinnäytetyön esittely, tiedote opinnäytetyöstä sekä suostumuslomake. (liite 1.)

Kutsuviesti asukaskehittäjille sähköpostitse oli suunniteltu Espoon kaupungin *Yhteiskehittämisen käsikirjan* kehittämistarpeen julkaisuehdotuksen pohjalta. Kutsu sisälsi kehittämistarpeen kuvailun omin sanoin sekä tavoiteltavan ratkaisun käyttäjät ja käyttöympäristön. Kehittämistarve tiivistettiin ”Miten me voisimme”- kysymykseksi. Kysymyksen asettelussa pohdittiin, tuoko kysymys haluttuja vaikutuksia, mahdollistaako se riittävän laajat ratkaisumahdollisuudet sekä huomioiko se mahdolliset rajoitukset sekä käyttöympäristön. Lisäksi viestissä mainittiin tavoiteltavat hyödyt ja vaikutukset sekä alustava aikataulu. (Espoon kaupunki 2018: 20.)

Toimintaamme opinnäytetyöprosessin aikana ohjasivat geronomin ammattieettiset ohjeet ja toimimme niiden mukaan (Suomen Geronomiliitto 2014). Tiedostimme roolimme opiskelijoina ja otimme kehitysehdotukset sekä uuden tiedon avoimesti vastaan. Keusote voi saada paljon hyötyjä onnistuneen opinnäytetyön tuloksista ja teimme parhaamme vastataksemme saatuun kehittämistehtävään.

Jatkokehittely

Saimme yhteiskehittelykutsun lähettämisen jälkeen olemassa olevilta asukaskehittäjiltä kehitysideoita sähköpostitse. Eräs esitteli idean, että asukaskehittäjätoimintaa olisi hyvä esitellä alueella toimiville eläkeläisyhdistyksille. Tämä voisi olla toimiva kanava saada mukaan uusia ikääntyneitä asukaskehittäjiä.

Vanleene & Verschuere (2018) korostavat tiedon välittämisen merkityksellisyyttä osallisuuden lisäämisessä. Tässä tiedon välittämisessä ensiarvoisen tärkeitä ovat alueella työskentelevät ammattilaiset. He voivat omassa työssään jakaa tietoa osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. (Vanleene & Verschuere 2018: 200–201.) Pohdimme palveluohjauksen harjoitteluun peilaten, että asiakasohjaajat voisivat jakaa mainoslehtistä palvelutarpeen arvion yhteydessä muiden esitteiden mukana, jos arvelevat että asiakas olisi siitä kiinnostunut. Asukaskehittäjätoiminnan nettisivuilla voisi olla myös video, jossa vapaaehtoiset asukaskehittäjät kertoisivat omilla kasvoillaan lyhyesti omista kokemuksistaan ja siten houkuttelisivat uusia osallistujia mukaan.

Yhteiskehittelyn aikana nousi esiin ajatus, että asukaskehittäjät voisivat osallistua erilaisiin tapahtumiin ja kertoa omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan toiminnassa. Kävi ilmi, että pajojen osallistujat lähtisivät mielellään esimerkiksi toritapahtumiin Keusoten edustajien mukaan kohtaamaan ihmisiä. Ajatuksena oli, että asukaskehittäjä voisi olla helpommin lähestyttävä kuin virallinen organisaation edustaja. Samalla kuulija saisi ensikäden kokemustietoa vaikutusmahdollisuuksista ja asukaskehittäjä olisi aivan uudella tavalla osallisena ja vaikuttajana.

Pajoissa nousi esiin myös toive tutussa ryhmässä toimimisesta, joten pitkäkestoisia kiinteitä ryhmiä voisi hyödyntää laajemminkin. Kuten pajoissa kävi ilmi, tutustuminen toisiin lisäsi rohkeutta sekä avoimuutta ja sitä kautta myös luovuutta. Ideointivaiheessa moni osallistuja mainitsi, että asukaskehittäjätoimintaa voisi markkinoida myös niin, että sieltä voi saada uusia sosiaalisia kontakteja. Pienryhmässä tutustumisen etu olisi myös se, että asukaskehittäjät verkostoituisivat keskenään ja voisivat halutessaan sopia myös vapaa-ajan kohtaamisista. Sosiaalisten suhteiden ylläpitoa sekä uusien suhteiden luomista tulisi tukea ikääntyneiden keskuudessa (Kivelä & Vaapio 2011: 102).

Mainoslehtisen sisältö on helposti muokattavissa esimerkiksi maahanmuuttajille, vammaisille tai nuorille kuvaa ja sitaatteja vaihtamalla. Mainontaa suunniteltaessa on hyvä muistaa, että sukupuolen ja seksuaalisuuden monimuotoisuus voisi näkyä laajemmin

myös mainoskuvia valitessa. Jos mainoskuviissa on pääasiassa ydinperheitä ja heteropareja, se antaa kapea-alaisen näkemyksen. Mainoskuvien kautta voisi edistää myös monimuotoisuuden näkymistä.

Perehtyessämme osallisuutta käsittelevään tutkimustietoon, totesimme saman, kuin Elisa Tiilikainen: ikääntyneiden osallisuutta on tutkittu varsin vähän (Palmén 2020). Osallisuutta sekä yhteisössä vaikuttamista voisi tutkia esimerkiksi asukaskehittäjätoiminnan kautta. Asukaskehittäjätoiminnassa ikääntyneellä on mahdollisuus kokea merkityksellisyyttä ja tätä kautta saada osallisuuden kokemuksia. Työelämäkumppani pääsi pajoissa kontaktiin asukaskehittäjien kanssa, ja yhteiskehittelyn aikana esiin nousi monia kiinnostavia ideoita ja uutta tietoa, jota voidaan mahdollisesti hyödyntää myöhemmin asukaskehittäjätoiminnassa.

Havaitsimme yhteiskehittelypajojen toimivan erittäin hyvin ikääntyneiden kanssa ja pohdimme voisiko tätä kehittelytapaa hyödyntää laajemmin vanhustyön kentällä. Asiakkaan ääni tulisi kuuluviin esimerkiksi palvelutalon tai seniorikeskuksen toimintoja kehitettäessä. Yhteiskehittely voisi lähentää myös ympärivuorokautista hoivaa ja hoitoa tarjoavien yksiköiden henkilökuntaa, asukkaita sekä omaisia talon sisäisiä asioita kehitettäessä.

Asukaskehittäjien kanssa toimiminen ja heidän ajatustensa sekä mielipiteidensä kuuleminen vahvistivat meidän ajatustamme osallisuuden kokemuksen merkityksellisyydestä. Osallistujat kokivat hyvin tärkeänä sen, että yhteiskehittely oli suunnattu nimenomaan heidän ikäryhmälleen ja, että heidän mielipiteitään ja näkemyksiään haluttiin kuulla. Koimme, että yhteiskehittelyssä pystyimme hyödyntämään geronomin osaamista ja voimavaroja työtöistä onnistuneesti.

Pohdimme omaa ammatillista kasvua myös geronomin kompetenssien kautta, ja erityisesti esiin nousi ohjausosaamiseen liittyvät taidot. Koimme, että kykenimme ohjaustilanteissa osallistamaan ja voimaannuttamaan ikääntyneet heidän itsemääräämisoikeuttaan kunnioittaen. Käytimme ohjaustyössä onnistuneesti yhteisöllisiä ja tavoitteellisia ryhmänohjaamisen menetelmiä. Olemme sisäistäneet ikääntyneen ohjaamiseen liittyviä erityispiirteitä ja huomioimme ne yhteiskehittelyn aikana esimerkiksi ohjeistuksia suunniteltaessa. Koordinoimme tapahtumien ajankohdat työelämäkumppanin aikataulut huomioiden. Koimme, että työelämäkumppani luotti meidän organisointikykyymme sekä tavoitteelliseen suunnitteluun. Tämä luottamuksen osoitus ruokki ammatti-identiteettiämme kasvua.

Vanhustyön tulevaisuus

Erilaiset teknologian välineet yleistyvät vanhustyössä tulevaisuudessa, esimerkiksi osa kotihoidon käynneistä toteutetaan jo nyt etälaitteilla. Ilman verkkopankkitunnuksia asiointi on hankalaa, kun useissa palveluissa vaaditaan tunnistautumista. Tällä hetkellä meillä on paljon ikääntyneitä, joilla ei ole lainkaan verkkopankkitunnuksia, mutta tulevaisuudessa on todennäköistä, että kaikki käyttävät niitä. Kun verkkopankkitunnuksia on totuttu käyttämään aikuisiällä, käytön jatkaminen onnistuu useimmiten pitkälle vanhuuteen. Tämä avaa uusia mahdollisuuksia vanhustyön kehittämiseen.

Teknologian avulla voidaan vastata moniin vanhustyön kehittämiskohteisiin. Alan veto- ja pitovoima voi kasvaa, kun uudet teknologiainnovaatiot ottavat jalansijaa esimerkiksi kotona asumisen tukemisessa ja kodin turvallisuuden lisäämisessä. Ikääntyneiden kasvava määrä sekä hoitajapula tuovat oman haasteensa vanhustyöhön. Sujuva teknologia sekä siihen liittyvä osaaminen sekä alan ammattilaisilta että ikääntyneiltä itseltään voivat vastata tähän haasteeseen. Teknologia ei kuitenkaan saisi liiaksi korvata aitoja ihmiskontakteja, vaan ihannetilanteessa se toimisi sujuvasti ja tehokkaasti perinteisen kasvotusten asiointin rinnalla.

Omia pohdintojamme tukee se, että Keusoten strategiassa vuosille 2020–2025 yhtenä painopisteenä on elinvoimainen uudistuminen. Väestörakenteessa tapahtuvat muutokset vaativat mukautuvan palvelurakenteen lisäksi toimivaa palvelumuotoilua. Tavoitteena on ennaltaehkäisevä ote. Älyteknologian käyttö oman hoidon tukena sekä digitalisaatio tuovat uusia mahdollisuuksia palvelujen kehittämiseen ja tiedolla johtamiseen. (Keski-Uudenmaan sote 2019.)

Nykypäivän 60-vuotiaat käyttävät sujuvasti erilaisia sovelluksia ja älyteknologiaa. Heidän ikääntymisensä haastaa myös sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ammattilaisten, kuten geronomien digitaitojen ajantasaisuuden. Ammattilaisten tulee pystyä vastaamaan esiin nouseviin kysymyksiin esimerkiksi ikääntyneille suunniteltujen mobiilipalveluiden suhteen. Voimme olla tulevaisuudessa tärkeä lenkki tiedonvälityksessä teknologian ja ikääntyneen välillä.

Lähteet

Agilemobile . Agilemobile menestyksekkääseen yhteiskehittämiseen. <<https://www.agilemobile.fi/tasavertainen-osallistuminen#zone-content>>. Viitattu 16.3.2021.

Alanikkola, Elina & Ylikahri, Kati 2020. Fasilitointi sujuu verkossakin! — 10 vinkkiä virtuaalifasilitointiin. Blogipostaus 30.4.2020. <<https://blogit.metropolia.fi/hiilta-ja-timanttia/2020/04/30/fasilitointi-sujuu-verkossakin-10-vinkkia-virtuaalifasilitointiin/>> Viitattu 5.5.2021.

Arnkil, Tom Erik & Seikkula, Jaakko 2014. ”Nehän kuunteli meitä!” Dialogeja monissa suhteissa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL.

Arnkil, Tom Erik 2020. Kunnioittava ja toivoa herättävä kohtaaminen. Ennakointidialogin vetäjien käsikirja. Opas 46. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL.

Beresford, Peter 2009. Osallistumisen ja valinnan jännitteet terveydenhuollossa – palvelunkäyttäjän näkökulma. Teoksessa Koivusalo, Meri & Ollila, Eeva & Alanko, Anna (toim.). Kansalaisesta kuluttajaksi. Markkinat ja muutos terveydenhuollossa. Helsinki: Gaudeamus.

Creative Heroes 2021. AnswerGarden. <<https://answergarden.ch/welcome/>>. Viitattu 17.8.2021.

Espoon kaupunki 2018. Yhteiskehittämisen käsikirja. <<https://issuu.com/espoonkaupunki/docs/yhteiskehittaminen-a4-web-issuu>>. Viitattu 16.3.2021.

European Union 2019. Inspirational practises for tomorrow´s inclusive digital world. Technical dossier no. 10 May 2019. <<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ed267a95-75f5-11e9-9f05-01aa75ed71a1>>. Viitattu 29.4.2021.

Haarakangas, Kauko 2011. Voimistava läsnäolo. Mielen tiet lapsuudesta vanhuuteen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Huhtala, Marjo & Villanen, Jaana 2021. Kehittäjän oppiva asenne. Helsinki: Value-Books Oy.

Hyyppä, Markku, T. 2002. Elinvoimaa yhteisöstä. Sosiaalinen pääoma ja terveys. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Hänninen, Kaija & Poikela, Ritva 2016. Toimintalähtöinen, dialoginen ja kohtaava vuorovaikutus. Teoksessa Törrönen, Maritta & Hänninen, Kaija & Jouttimäki, Päivi & Lehto-Lundén, Tiina & Salovaara, Petra & Veistilä, Minna (toim.): Vastavuoroinen sosiialityö. Helsinki: Gaudeamus. 148–164.

Innokylä. Työkalut: Virtuaalinen ideariih. <<https://innokyla.fi/fi/tyokalut/virtuaalinen-ideariih>>. Viitattu 7.4.2021.

Isaacs, William 2001. Dialogi ja yhdessä ajattelemisen taito. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Jalonen, Harri 2019. Julkisten palveluiden yhteiskehittäminen-kaunista puhetta vai suomalaisen julkishallinnon arkea? Hallinnon tutkimus 38 (4), 305–311. <<https://journal.fi/hallinnontutkimus/article/view/98054>>. Viitattu 16.3.2021.

Kantojärvi, Piritta 2012. Fasilitointi luo uutta. Menesty ryhmän vetäjänä. Helsinki: Talentum.

Kautto, Mikko 2004. Ikääntyneet resurssina, ikääntyminen mahdollisuutena. Teoksessa Ikääntyminen voimavarana. Tulevaisuusselonteon liiteraportti 5. Valtionneuvoston kanslian julkaisusarja 33/2004. <https://vnk.fi/documents/10616/622938/J3304_Ik%C3%A4%C3%A4ntyminen%20voimavarana.pdf/7660c14f-763b-485e-9a56-eff59c1bfd7c>. Viitattu 17.3.2021.

Kekoni, Taru & Mönkkönen, Kaarina & Hujala, Anneli & Laulainen, Sanna & Hirvonen, Jukka 2019. Moniammatillisuus käsitteinä ja käytänteinä. Teoksessa Mönkkönen, Kaarina & Kekoni, Taru & Pehkonen, Aini (toim.): Moniammatillinen yhteistyö. Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Gaudeamus. 15–46.

Keski-Uudenmaan sote 2020. Asukkaan osallisuus. <<https://www.keski-uudenmaan-sote.fi/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen/osallisuuden-mahdollistaminen2/>>. Viitattu 16.3.2021.

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä osallisuusohjelma 2020–2025 integraatio ja muutoshjelma. <https://www.keski-uudenmaansote.fi/globalassets/ku-sote/liitteet/keusote-osallisuusohjelma-2020-2025_asukkaat_9.6.2020.pdf>. Viitattu 16.3.2021.

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän osallisuusohjelma 2020–2025. Ulkoinen integraatio 2019. <<https://www.keski-uudenmaansote.fi/globalassets/ku-sote/kuntayhtyma/hallituskokoukset/julkaistavat-liitteet/kuntayhtyma-katsaus-29.10.2019-keusote-osallisuusohjelma.pdf>>. Viitattu 16.3.2021.

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän väestön kasvun ja vastaanottopalvelujen tarpeen ennuste 2019–2025. <<https://keusote.cloudnc.fi/download/nonce/%7Bc8c20e54-7134-4865-91e4-5b9fb144084e%7D/22744>>. Viitattu 16.3.2021.

Keski-Uudenmaan sote 2019. Parasta jokaiselle. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän strategia 2020–2025. <<https://www.keski-uudenmaansote.fi/globalassets/ku-sote/liitteet/paatoksenteke/keusoten-yhtymastrategia-2020-2025-ja-oheismateriaali-23.10.2019.pdf>> Viitattu 7.10.2021.

Kivelä, Sirkka-Liisa & Vaapio, Sari 2011. Vanhana tänään. Kohtaavatko tiedot, suositukset ja arkipäivän kokemukset toisensa ikääntyneiden ja vanhusten hoidossa ja palveluissa? Helsinki: Suomen Senioriliike ry.

Kokkonen, Tuomo & Mattila, Maija-Liisa & Närhi, Kati & Puttonen, Päivi 2018. Jaettu tieto hyvinvointipalvelujen kehittämisessä. Teoksessa Juvonen, Tarja & Lindh, Jari &

Pohjola, Anneli & Romakkaniemi, Marjo (toim.): Sosiaalityön muuttuva asiantuntijuus. Sosiaalityöntutkimuksen vuosikirja 2018. Helsinki: UNIPress. 228–248.

Koskinen, Seppo & Lundqvist, Annamari & Ristiluoma, Noora (toim.) 2012. Terveys, toimintakyky ja hyvinvointi Suomessa 2011. Raportti 68/2012. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90832/Rap068_2012_netti.pdf>. Viitattu 16.3.2021.

Koskinen, Simo 2004. Ikääntyneiden voimavarat. Teoksessa Ikääntyminen voimavarana. Tulevaisuusselonteon liiteraportti 5. Valtionneuvoston kanslian julkaisusarja 33/2004. <https://vnk.fi/documents/10616/622938/J3304_Ik%C3%A4%C3%A4ntyminen%20voimavarana.pdf/7660c14f-763b-485e-9a56-eff59c1bfd7c>. Viitattu 16.3.2021.

Leemann, Lars & Kuusio, Hannamaria & Hämäläinen, Riitta-Majja 2015. Sosiaalinen osallisuus. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Sosiaalinen_Osallisuus.pdf/4bc56a65-8eb2-41c3-87b8-0cd963a2c600>. Viitattu 16.3.2021.

Leskelä, Leealaura 2019. Selkokieli. Saavutettavan kielen opas. Helsinki: Oppimateriaalikeskus Opike.

Lumme-Sandt, Kirsti 2005. Vanhan ihmisen kohtaaminen haastattelutilanteessa. Teoksessa Ruusuvoori, Johanna & Tiittula, Liisa (toim.). Haastattelu: tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Lyhty, Tuomo & Nietola, Vuokko 2015. Dialoginen moniammatillisuus asiakastyössä. Teoksessa Näkki, Pirjo & Sayed, Terttu (toim.). Asiakastyön menetelmiä sosiaalialalla. Helsinki: Edita.

Metropolia Ammattikorkeakoulu 2020. TKI- opetusmateriaalit. Yhteiskehittelyn suunnittelun tukilomake.

MIELI Suomen Mielenterveys ry 2019. Mielenterveys elämäntaitona. Mielenterveyden ensiapu® 1. Helsinki: MIELI Suomen Mielenterveys ry.

Mönkkönen, Kaarina & Leinonen, Leena & Arajärvi, Miina & Hovatta, Anna-Elina & Tusa, Nina & Salokangas, Katri 2019. Moniammatillisen vuorovaikutuksen tarkastelua. Teoksessa Mönkkönen, Kaarina & Kekoni, Taru & Pehkonen, Aini (toim.): Moniammatillinen yhteistyö. Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Gaudeamus. 47–88.

Mönkkönen, Kaarina 2018. Vuorovaikutus asiakastyössä. Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Gaudeamus.

Nordtouch Ltd. Flinga. <<http://www.nordtouch.fi/flinga/>>. Viitattu 17.8.2021.

Nummi, Pepe 2018. Fasilitoivan johtamisen käsikirja. Helsinki: Alma Talent.

Nummi, Pepe 2013. Virtuaalifasilitaattorin käsikirja. Helsinki: Grape People Finland.

Palmén, Markus 2020. Ikäihmisten osallisuus vaatii asennevallankumouksen. EPALE-blogi. Blogipostaus 12.11.2020. <<https://epale.ec.europa.eu/fi/blog/ikaihminen-osallisuus-vaatii-assennevallankumouksen>>. Viitattu 28.4.2021.

Partanen, Markku & Lehtovaara, Matti (toim.) 2019. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019: 38. Täydentäen toimivaa. Asumisen ja palveluiden yhdistäminen. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161549/R_38_2019_taydent_toimi2.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 16.3.2021.

Pesonen, Tuuli 2021. Modernit työkalut etätöön apuna-webinaari 24.3.2021. Helsinki: Akavan Erityisalat.

Pöyry-Lassila, Päivi 2017. Palveluiden yhteiskehittäminen ja yhteistuottaminen. Teoksessa Pohjonen, Soile & Noso, Marika (toim.): Kansalainen keskiöön! Näkökulmia sote-uudistukseen. <https://kaks.fi/wp-content/uploads/2017/04/nakokulmia-sote-uudistukseen_toinenversio.pdf>. Viitattu 16.3.2021. 25–31.

Ranieri, Maria 2020. Avoin oppimisresurssi: Aikuisoppijan digitaaliset taidot ja osaaminen. EPALE-blogi. Blogipostaus 20.9.2020. <<https://epale.ec.europa.eu/fi/blog/oer-digital-skills-competences-adult-learners>>. Viitattu 28.4.2021.

Saarenheimo, Marja 2017. Vanhenemisen taito. Tampere: Vastapaino.

Sipponen-Damonte, Mirjami 2020. Varmuutta fasilitointiin. Helsinki: Alma Talent.

Suomen Geronomiliitto 2014. Geronomin ammattieettiset ohjeet. <<https://www.suomengeronomiliitto.fi/geronomi/ammattieettiset-ohjeet>>. Viitattu 17.3.2021.

Strandman, Kristiina & Palo, Miia 2017. Dialogi yhteiskehittämisen ytimessä. Teoksessa Pohjola, Anneli & Kairala, Maarit & Lyly, Hannu & Niskala, Asta (toim.). Asiakkaasta kehittäjäksi ja vaikuttajaksi. Asiakkaiden osallisuuden muutos sosiaali- ja terveyspalveluissa. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino Oy. 129–146.

Taipale, Vappu 2004. Vanhuuden voimavarat. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, Laura (toim.) Positiivisen psykologian voima. Jyväskylä: PS-kustannus. 160–178.

TENK 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. <https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf>. Viitattu 6.5.2021.

Tirkkonen, Tuomas 2021. Luova yhteistyö etänä- webinaari 4.2.2021. Helsinki: Akavan Erityisalat.

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon.

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/100802/Toikko_Rantanen_Tutkimuksellinen_kehittamistoiminta.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Viitattu 12.3.2021.

Toikko, Timo 2011. Kokemusasiantuntija palveluiden kehittäjänä. Teoksessa Ruuskanen, Petri & Savolainen, Katri & Suonio, Mari (toim.). Toivo sosiaalisessa. Toivoa luova toimintakulttuuri sosiaalityössä. Helsinki: Oy UNIpress Ab. 103–117.

Toikko, Timo 2012. Sosiaalipalveluiden kehityssuunnat. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Topo, Päivi & Jyrkämä, Jyrki 2020. Iäkkäät kasvattamassa yhteisiä ja yksityisiä voimavaroja. <<https://journal.fi/gerontologia/article/view/99647/57518?acceptCookies=1>>. Viitattu 25.8.2021.

United Nations 1955. Social progress through community development. New York: United Nations. <<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015015207007&view=1up&seq=1>>. Viitattu 10.5.2021.

Vaarama, Marja & Mukkila, Susanna & Hannikainen-Ingman 2014. 80 vuotta täyttäneiden elämänlaatu ja elinolot. Teoksessa Vaarama, Marja & Karvonen, Sakari & Kestilä, Laura & Moisio, Pasi & Muuri, Anu (toim.): Suomalaisten hyvinvointi 2014. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL. 40–60.

Valtioneuvosto 2014. Avoin ja yhdenvertainen osallistuminen 2014. Valtioneuvoston demokraatiopoliittinen selonteko 2014. Selvityksiä ja ohjeita 14/2014. Helsinki: Oikeusministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76524/omso_14_2014_demokr_seloteko_2014_su_70_s.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 17.8.2021.

Valtioneuvosto 2018. Eriarvoisuutta käsittelevän työryhmän loppuraportti 2018. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 1/2018. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160706/01_2018_Eriarvoisuutta%20käsittelevan%20tyryn%20loppuraportti_kansilla_netti.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 17.8.2021.

Vanhus- ja lähimmäispalveluliitto & Ikäteknologiakeskus 2017. Ikäihmiset ja sähköinen asiointi. Miten saadaan kaikki mukaan? <https://www.valli.fi/wp-content/uploads/2019/11/ikaihmiset_sahkoinen_asiointi_netti.pdf>. Viitattu 16.3.2021.

Vanleene, Daphne & Verschuere, Bram 2018. Co-Production in Community Development. Teoksessa Brandsen, Taco & Verschuere, Bram & Steen, Trui (toim.). Co-Production and Co-Creation. Engaging Citizens in Public Services. London: Routledge. 198-207.

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vilkman, Ulla 2020. Miten lisätä kohtaamisen tuntua etätiimissä? Blogipostaus 19.4.2020. <<https://etajohtaminen.fi/etakohtaaminen/>> Viitattu 16.3.2021

Vilkman, Ulla 2018. Viisi vinkkiä osallistujien aktivoimiseen etäkokouksissa. Blogipostaus 10.12.2018. <<https://etajohtaminen.fi/viisi-vinkkia-osallistujien-aktivoimiseen-etakokouksissa/>>. Viitattu 16.3.2021.

WHO 2002.28 Active aging: A policy framework. <http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/67215/WHO_NMH_NPH_02.8.pdf;jsessionid=98AC1691A4FA903EBCF46E47AC3153CA?sequence=1>. Viitattu 28.4.2021

Zoom Video Communications Inc 2021. Zoom. <<https://zoom.us/>>. Viitattu 17.8.2021

Liitteet

Liite 1: Suostumuslomake, tietosuojaseloste ja kutsuviesti

Opinnäytetyön nimi: Uusien asukaskehittäjien tavoittaminen: Kuinka saavutamme ikääntyneet kuntalaiset? Osallisuuden ja vaikuttamisen ytimessä yhteiskehittelyn avulla

Opinnäytetyön toteuttaja: Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, **Kati Enström, XXX XXXXXXX, kati.enstrom@metropolia.fi** ja **Maija Rähä, XXX XXXXXXX, maija.raiha@metropolia.fi**. **Opinnäytetyön ohjaaja** Satu Vahaluoto, **XXX XXXXXXX, satu.vahaluoto@metropolia.fi**

Minua **[osallistujan nimi]** on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun opinnäytetyöhön, jonka tarkoituksena on tuottaa ikääntyneille suunnattu mainoslehtinen yhteiskehittelyllä asukaskehittäjien kanssa. Tarve opinnäytetyölle lähti työelämäkumppanin toiveesta ja tarkoituksena on saada lisää ikäihmisiä mukaan asukaskehittäjätoimintaan. He kokivat myös tarvetta asukaskehittäjätoiminnan tunnettavuuden lisäämiselle. Lisäksi tarkoituksena on kartoittaa mahdollisia erilaisia, kuntakohtaisia tiedotuskanavia asukaskehittäjätoiminnalle. Tavoitteena on tuottaa yhteiskehittelyllä jo olemassa olevien asukaskehittäjien kanssa teksti mainoslehtiin ja lisätä tietoisuutta asukaskehittäjätoiminnasta sekä vaikuttamismahdollisuuksista kunnan sote-palvelujen järjestämisessä ja kehittämisessä.

Olen saanut opinnäytetyötä koskevan tiedotteen ja ymmärtänyt sen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen opinnäytetyöstä, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta, oikeuksistani sekä opinnäytetyöhön mahdollisesti liittyvistä hyödyistä ja riskeistä. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin opinnäytetyötä koskeviin kysymyksiini.

Olen saanut tiedot opinnäytetyöhön mahdollisesti liittyvästä henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta ja minun on ollut mahdollista tutustua tutkimukseen liittyvään tietosuojaselosteeseen.

Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan opinnäytetyöhön.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani opinnäytetyöhön.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän opinnäytetyöhön osallistumisen tai peruutan suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana opinnäytetyön aineistoa.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän opinnäytetyöhön.

Jos opinnäytetyöhön liittyvien henkilötietojen käsittelyperusteena on suostumus, vahvistan allekirjoituksellani suostumukseni myös henkilötietojeni käsittelyyn. Minulla on oikeus peruuttaa suostumukseni tietosuojaselosteessa kuvatulla tavalla.

_____ / ____ . ____ . _____

Allekirjoitus: _____

Nimenselvennys: _____

Alkuperäinen allekirjoitettu osallistujan suostumus sekä kopio opinnäytetyötiedotteesta liitteen jäävät tutkijan arkistoon. Opinnäytetiedote liitteinen ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan osallistujalle.

TIEDOTE OPINNÄYTETYÖSTÄ

Uusien asukaskehittäjien tavoittaminen- kuinka saavutamme ikääntyneet kuntalaiset? Osallisuuden ja vaikuttamisen ytimessä yhteiskehittelyn avulla.

Pyyntö osallistua opinnäytetyöhön

Teitä pyydetään mukaan opinnäytetyöhön, jossa ideoidaan yhteiskehittelyn avulla teksti ikääntyneille suunnattuun mainoslehtiseen. Pohdimme yhteiskehittelypajoissa myös mainoslehtisen parhaita jakelukanavia. Sovellutte osallistujaksi, koska olette mukana asukaskehittäjätoiminnassa ja olette kiinnostunut ikääntyneiden asioista. Tämä tiedote kuvaa opinnäytetyötä ja teidän osuuttanne siinä.

Vapaaehtoisuus

Opinnäytetyöhön osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kieltäytyminen ei vaikuta toimintaanne asukaskehittäjänä. Voitte myös keskeyttää osallistumisen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte osallistumisen tai peruuttatte suostumuksen, teistä keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan käyttää osana opinnäytetyötä.

Opinnäytetyön tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on lisätä asukaskehittäjätoiminnan tunnettavuutta ja saada lisää ikääntyneitä mukaan toimintaan tiedon lisäämisen kautta.

Opinnäytetyön toteuttajat

Tämä yhteiskehittely on osa kahden geronomiopiskelijan (Metropolia AMK vanhustyön tutkinto-ohjelma) opinnäytetyötä, jossa tuotetaan asukaskehittäjien kanssa sisältö mainoslehtiseen. Asukaskehittäminen on osa Keusoten osallisuusohjelmaa ja yhteiskehittäminen tukee osallisuuden kokemusta. Opinnäytetyön suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavat opiskelijat ja työelämän yhteistyökumppanina toimii Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveyspalvelut. Ohjaavana opettajana on Lehtori Satu Vahaluoto. Opinnäytetyöstä ei aiheudu korvattavia kuluja kenellekään osapuolelle.

Menetelmät ja toimenpiteet

Opinnäytetyön yhteiskehittely toteutetaan kaksi kertaa pajatoimintatyöskentelynä. Pajat järjestetään etäyhteyksin ja yhden tapaamiskerran kesto on 1,5 h. Osallistujalla tulee olla toimiva verkkoyhteys sekä valmius keskusteluun etäyhteydellä tietokoneen välityksellä.

Osallistumisen mahdolliset hyödyt

Osallistujat pääsevät vaikuttamaan mainoslehtisen sisältöön ja jakelukanaviin.

Kustannukset ja niiden korvaaminen

Kehittämistyöhön osallistuminen ei maksa teille mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta erillistä korvausta.

Opinnäytetyön tuloksista tiedottaminen

Valmis opinnäytetyö julkaistaan Theseus- tietokannassa sekä Keusoten sisäisessä koulutusympäristössä. Lähetämme valmiin mainoslehtisen tekstin sähköpostitse kaikille pajoihin osallistuneille.

Opinnäytetyön päättymisen

Myös opinnäytetyön tekijä voi keskeyttää kehittämistyön ilman, että siitä koituu minkäänlaista haittaa. Yhteiskehittelyllä saatua materiaalia ei tällöin käytetä opinnäytetyön materiaalina vaan ne tuhotaan välittömästi. Mikäli opinnäytetyöprosessi keskeytyy, siitä ilmoitetaan erikseen. Opinnäytetyöstä kirjoitetaan lopuraportti, jonka jälkeen kaikki henkilötunnisteiset tiedot tuhotaan.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään opinnäytetyöhön liittyviä kysymyksiä alla oleville henkilöille.

Opinnäytetyön tekijöiden yhteystiedot

Opinnäytetyön tekijä

Nimi: Kati Enström

Puh. XXX XX XXX XXXX

Sähköposti: kati.enstrom@metropolia.fi

Opinnäytetyön tekijä

Nimi: Maija Räihä

Puh. XXX XX XXX XXXX

Sähköposti: maija.raiha@metropolia.fi

Opinnäytetyön ohjaaja

Titteli: Lehtori, vanhustyö, kuntoutus, toimintaterapiatiimi

Nimi: Satu Vahaluoto

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy / yksikkö

Puh. +XXX XX XX XXX

Sähköposti: satu.vahaluoto@metropolia.fi

Kutsuviesti kaikille asukaskehittäjille:

Hei asukaskehittäjä!

Oletko kiinnostunut ikäihmisten asioista? Tule mukaan kehittämään mainoslehtistä, jolla saamme tavoitettua lisää ikääntyneitä mukaan asukaskehittäjätoimintaan! Toivomme, että omaat näkemyksiä ikääntyneiden asioista tai olet mahdollisesti itse ikäihminen.

Olemme Metropolia Ammattikorkeakoulun geronomiopiskelijoita ja teemme opinnäytetyötä aiheesta ”Uusien asukaskehittäjien tavoittaminen- kuinka saavutamme ikääntyneet kuntalaiset? Osallisuuden ja vaikuttamisen ytimessä yhteiskehittelyn avulla.”

Toteutamme opinnäytetyössä kaksi yhteiskehittelyn työpajaa **15.4 sekä 22.4 klo 14.00–15.30** ja haemme nyt asukaskehittäjiä mukaan suunnitteluun. Kehittämistarpeena on saada mukaan lisää ikääntyneitä asukaskehittäjiä. Miten me voisimme tavoittaa heidät parhaiten? Suunnitella yhdessä erityisesti ikääntyneille kohdistettavaa mainoslehtistä. Työpajoihin ei tarvitse valmistautua etukäteen, vaan riittää että saavut paikalle kertomaan omista näkemyksistäsi. Toivomme, että voisit osallistua molempiin pajoihin parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi, mutta myös vain yhteen pajaan osallistuminen onnistuu. Pajat järjestetään Zoom -yhteydellä. Sinun ei tarvitse ladata erikseen mitään sovellusta vaan pääset mukaan suoraan linkistä.

Jaetaan yhdessä ajatuksia ja ideoita! Paikalla ovat myös Eija Mansnerus ja Laura Busi Keusoten asukaskehittäjätoiminnasta.

Mukaan mahtuu 8 ensimmäistä ilmoittautujaa. Osallistuminen tähän kehittämistyöhön on osa opinnäytetyötämme. Työpajat toteutetaan etäyhteyksin ja mukaan ilmoittautuneet saavat myöhemmin linkin sähköpostiin. Käytämme sähköpostiosoitettasi ainoastaan työpajoihin liittyvään viestittelyyn. Työpajoja ei tallenneta videolle ja huolehdimme vastaajien henkilötietojen asianmukaisesta käsittelystä.

Liitteenä on tiedote kehittämistyöstä, jossa kerrotaan mm. tietosuojasta sekä suostumuslomake ja opinnäytetyön esittely. Tutustuthan liitteisiin huolella. Sinun ei tarvitse allekirjoittaa suostumuslomaketta, vaan pajoihin ilmoittautuminen toimii suostumuksena.

Voit ilmoittautua työpajoihin tai kysyä lisää sähköpostitse: kati.enstrom@metropolia.fi Ilmoittauduthan viimeistään 12.4.

Lämpimästi tervetuloa mukaan!

Ystävällisin terveisin,

Kati Enström ja Maija Räihä

Liite 2. Yhteiskehittelypajojen suunnittelu- ja arviointilomakkeet

SUUNNITELMA: Yhteiskehittelypaja 1: Ideariihi 15.4 klo 14.00–15.30	
Yhteiskehittelypajan järjestäjä/vastuutaho	Toteutuksesta vastaavat opinnäytetyön tekijät. Mukana toteutuksessa on Keski-Uudenmaan soten edustajat sekä mukaan ilmoittautuneet asukaskehittäjät.
Yhteiskehittelyn toteutusaika ja -paikka	Ensimmäinen paja on 15.4. klo 14.00–15.30. Yhteiskehittely toteutetaan koronaviruksen takia etänä Zoomissa.
Tarve	Yhteiskehittely järjestetään, jotta ikääntyneiden asukaskehittäjien ääni saataisiin kuulumaan suunnittelutyössä sekä tavoittaisimme lisää ikääntyneitä mukaan toimintaan tietoisuuden lisäämisen kautta.
Tavoite	Yhteiskehittelyllä halutaan saada aikaan toimiva mainoslehtinen, jota voitaisiin jakaa sopivissa paikoissa. Ensimmäisen pajan tavoitteena on tuottaa ideoita ja ajatuksia, joihin mainoslehtinen pohjautuu.
Lähestymistapa	Järjestäjät pitävät arvokkaana osallistujien näkemyksiä ja mielipiteitä ja lopputulos rakennetaan niiden pohjalta. Jokaisen osallistujan näkemyksiä ja ehdotuksia kunnioitetaan tasavertaisesti.
Osallistujat	Mukaan kutsutaan jo olemassa olevia asukaskehittäjiä, jotka ovat kiinnostuneita ikääntyneiden asioista. Mukaan mahtuu korkeintaan 8 osallistujaa. Kutsu lähetetään sähköpostitse kaikille asukaskehittäjille.
Tulokset/tuotokset	Yhteiskehittelyssä saatujen ideoiden ja ajatusten pohjalta tavoitteena on koota teksti mainoslehtiseen. Valmiin mainoslehtisen avulla voidaan jakaa tietoa ja sen myötä lisätä kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia. Asukaskehittäjätoiminta on melko tuore toimintamuoto, ja toimintaan kaivataan lisää erityisesti ikääntyneitä asukaskehittäjiä.

Työskentely	<p>Menetelminä käytämme AnswerGarden- ajatuspilveä aiheesta “Millainen mainos herättää mielenkiintosi?” Flinga- valkotaulutyöskentelyssä käytämme virtuaalista aivoriittä sekä miellekarttatyöskentelyä. Valitsimme nämä menetelmät, koska ne sopivat erinomaisesti virtuaaliseen ympäristöön ja niiden käyttö on helppoa ja nopeaa. Menetelmät tuottavat tavoittelemamme sisällön tehokkaasti. Tärkeää on myös saada sisältö visuaaliseen ja reaaliaikaiseen muotoon, jolloin kaikki osallistujat ovat saman näkömänn äärellä.</p> <p>Työskentely dokumentoidaan AnswerGardeniin ja Flingaan ja kuvakaapataan niiden valmistuttua.</p> <p>Yhteiskehittelyn ohjelmarunko aikatauluineen:</p> <p>Paja 1:</p> <p>14.00–14.20: Tervetuloa, esittelykierros ja ajatuspilvi 14.20–14.30: PowerPoint- esitys päivän sisällöstä, yhteiskehittelyn perusajatuksista, asukaskehittäjien roolista pajoissa sekä yhteisistä tavoitteista. Jako kahteen pienryhmään Zoomissa. 14.30–14.45: Virtuaalinen ideariihi Flingassa 14.45–14.50: Parhaiden ideoiden äänestys 14.50–14.55: Tauko 14.55–15.15: Miellekarttatyöskentely Flingassa 15.15–15.30: Siirtyminen pienryhmistä koko ryhmän tilaan, opiskelijat jakavat kaikille molempien ryhmien tuotokset ja kertovat lyhyesti pääkohdat. Osallistujat antavat palautetta pajasta Polls- toiminnolla. Kiitetään osallistujia ja kerrotaan lyhyesti mitä toisessa pajassa tehdään ja lopetus. Keusoten edustajat antavat oman palautteensa pajasta asukaskehittäjien poistuttua.</p>
Yhteiskehittelypajan arviointi	<p>Pajan suunnittelun onnistumista voidaan kuvata tarkkailemalla aikataulussa pysymistä, osallistujien aktiivisuutta ja välineiden käyttöä sekä yleistä tunnelmaa.</p> <p>Pajan toteutuksen onnistumista voidaan mitata Poll-kyseilyn tulosten perusteella sekä työelämäkumppanilta saadun palautteen mukaan.</p> <p>Pajan tulosten onnistumista voidaan kuvata Flingassa saamamme materiaalin perusteella.</p>

ARVIOINTI	
Pajan tavoitteiden määrittely ja tulokset	<p>Pajan tavoitteiden määrittely onnistui hyvin ja tavoitteet käytiin yhdessä läpi pajan alussa. Asetetut tavoitteet toteutuivat. Pajan lopussa todettiin yhteisesti, että saimme tavoitteiden mukaista materiaalia. Työskentelyn tuloksena saatiin ajatuspilvi, ideariihen tulokset ja mielлекartat. Tuloksiin päädyttiin yhteisellä työskentelyllä.</p> <p>Käytetyt menetelmät sopivat tavoitteisiin erinomaisesti. Kaikki osallistujat käyttivät ajatuspilveä ja Flingaa ongelmitta lyhyen opastuksen jälkeen.</p> <p>Pajan lopussa kerrottiin, että opiskelijat työstävät saadun materiaalin pohjalta tekstiä mainoslehtiseen. Seuraavassa pajassa osallistujat saavat arvioida tekstin ja antaa kehitysehdotuksia. Toisessa pajassa pohditaan myös, missä mainoslehtistä jaettaisiin.</p>
Kohderyhmän tavoittaminen	<p>Kohderyhmänä olivat ikääntyneet tai ikääntyneiden asioidista kiinnostuneet asukaskehittäjät. Kohderyhmä tavoitettiin erinomaisesti, sillä kaikki osallistujat olivat ikäihmisiä. Yksi ilmoittautunut osallistuja ei tullut paikalle.</p>
Arvio työskentelystä	<p>Pajoissa työskentely oli luontevaa ja sujui hyvin. Valitut menetelmät soveltuivat työskentelyyn erinomaisesti. Osallistujat olivat motivoituneita ja aktiivisia ja ideointi sujui hienosti. Virtuaaliympäristö, tuntemattomien kanssa työskentely ja rajoitettu aika kuitenkin saattoivat vaikuttaa niin, että luovuus ei päässyt kukoistamaan niin hyvin kuin olisi voinut päästä esimerkiksi fyysisessä tilaisuudessa, johon olisi varattu useampi tunti aikaa. Nämä tekijät huomioiden olimme kuitenkin erittäin tyytyväisiä saatuun materiaaliin ja asukaskehittäjien jakamiin näkemyksiin.</p> <p>Opiskelijoiden välinen työnjako sujui tasaisesti ja suunnitellusti. Molemmille oli sovittu omat osuudet yhteisissä kohdissa ja molemmilla oli vastuullaan omat pienryhmät. Virtuaaliympäristö koettiin toimivaksi tähän tilaisuuteen. Yhteydet toimivat hyvin ja kaikki osallistujat laittoivat videon päälle, joten kommunikointi ja tutustuminen sujui miellyttävästi.</p> <p>Kaikki tarvittavat välineet ja tiedot olivat saatavilla.</p>
Pajantyöskentelyn ohjaaminen	<p>Toteutuksen ohjaaminen onnistui molemmilta erinomaisesti. Harjoittelimme kaikkia osuuksia etukäteen ja olimme sopineet tarkat roolit ja aikataulut. Tämä varmuus</p>

	<p>heijastui työskentelyyn pajoissa ja olimme molemmat tyytyväisiä kokonaisuuteen. Totesimme, että valittu toimintatapa oli hyvä. Pidimme ennen pajan aloittamista oman kenraaliharjoituksen, jossa kävimme läpi aikataulun, toiminnan kulun ja viimeistelimme yksityiskohdat. Tämä toi varmuutta työskentelyyn ja luottamusta onnistumiseen.</p> <p>Olimme jakaneet ryhmän kahteen pienryhmään kirjoista lukemiemme fasilitointiohjeiden mukaisesti. Totesimme kuitenkin, että ohjeiden mukaiset ryhmät olivat liian pieniä tähän toteutukseen. Keskustelu olisi ollut varmasti vilkkaampaa ja monipuolisempaa isommassa ryhmässä. Päädyimme siksi pitäytymään yhtenä ryhmänä seuraavassa pajassa.</p>
Palaute ja kehittämisidea	Osallistujapalaute kerättiin Zoomin Poll- toiminnolla. Osallistajat kokivat pajat onnistuneiksi ja toimiviksi.

SUUNNITELMA: Yhteiskehittelypaja 2, Mainoslehtisen jatkokehittely 22.4 klo 14.00–15.30	
Yhteiskehittelypajan järjestäjä/vastuutaho	Toteutuksesta vastaavat opinnäytetyön tekijät. Mukana toteutuksessa on Keski-Uudenmaan soten edustajat sekä mukaan ilmoittautuneet asukaskehittäjät.
Yhteiskehittelyn toteutusaika ja -paikka	Toinen yhteiskehittelypaja on 22.4. klo 14.00–15.30. Yhteiskehittely toteutetaan koronaviruksen takia etänä Zoomissa.
Tarve	Yhteiskehittely järjestetään, jotta ikääntyneiden asukaskehittäjien ääni saataisiin kuulumaan suunnittelutyössä sekä tavoittaisimme lisää ikääntyneitä mukaan toimintaan tietoisuuden lisäämisen kautta. Toisessa pajassa kehitellään tarkemmin mainoslehtisen tekstiä, jonka opiskelijat ovat koonneet ensimmäisen pajan ideoiden pohjalta.
Tavoite	Yhteiskehittelyllä halutaan saada aikaan toimiva mainoslehtinen, jota voitaisiin jakaa sopivissa paikoissa. Toisen pajan tavoitteena on saada kehitysehdotuksia mainoslehtisen tekstiin ja pohtia tarkempia yksityiskohtia ulkoasuun ja jakelukanaviin liittyen.

Lähestymistapa	Järjestäjät pitävät arvokkaana osallistujien näkemyksiä ja mielipiteitä ja lopputulos rakennetaan niiden pohjalta. Jokaisen osallistujan näkemyksiä ja ehdotuksia kunnioitetaan tasavertaisesti.
Osallistujat	Kaikki osallistujat ovat samoja asukaskehittäjiä kuin ensimmäisessä pajassa. Näin voimme luontevasti jatkaa ensimmäiseltä kerralta tutun aiheen parissa.
Tulokset/tuotokset	Yhteiskehittelyn pohjalta mainoslehtisen teksti viimeistellään heidän kommenttiansa perusteella. Asukaskehittäjät tuottavat mainoslehtiseen sitaatteja omista näkökulmistaan vastaten kysymyksiin "Mitä sinä saat asukaskehittäjänä toimimisesta?" sekä "Miksi asukaskehittäjäksi kannattaisi liittyä?". Kuvan tyyli valitaan yhdessä ja opiskelijat esittävät yhteiskehittelyssä nousseet ajatukset kuvasta Keusoten viestintään, jotta lopullinen mainoslehtinen vastaa asukaskehittäjien näkökulmia. Toivottu tulos edistää asukaskehittäjätoiminnan näkyvyyttä ja lisää asukkaiden tietoisuutta vaikutusmahdollisuuksista tarjoamalla keinon osallistua.
Työskentely	<p>Aloituksessa käytetty tunnelmakierros kuvien avulla loi rentoa ilmapiiriä, ja kaikki saivat kertoa valitsemastaan kuvasta ja päivän kuulumisista lyhyesti. Siitä oli luontevaa jatkaa päivän aiheiden pariin.</p> <p>Ensimmäisessä pajassa totesimme valittujen työkalujen olevan toimivia, joten otimme Flingan myös toiselle kerralle. Kaikki osallistujat käyttivät sitä helposti ja nopeasti. Teimme kaksi eri Flingapohjaa, jotta eri aiheet eivät sekoittuisi toisiinsa.</p> <p>Kirjallinen työskentely dokumentoitiin Flingaan, josta sen sai kuvakaapattua talteen. Parasta kuvaa pohdittaessa Maija kirjoitti kommentit ja näkökulmat keskustelun aikana paperille. Kuvat herättivät odotettua enemmän keskustelua ja olimme varautuneet dokumentoimaan ja näyttämään ainoastaan äänestyksen tulokset Pollsissa, joten siitä johtuen kirjoitettuja kommentteja ei jaettu kaikkien nähtävillä vaan kirjoitettiin lennosta talteen. Teks-tiosuutta pohdittaessa Maija jakoi suunnitellusti oman</p>

	<p>Word- näkymänsä mainostekstistä ja kirjoitti Katin ohjaaman keskustelun aikana mainitut kommentit reaaliaikaisesti tekstipohjaan kaikkien nähtäville.</p> <p>Yhteiskehittelyn ohjelmarunko aikatauluineen: 14.00–14.15: Tunnelmakierros kuvien avulla, Powerpoint-esitys päivän tavoitteista ja aikataulusta 14.15–14.50: Mainoslehtisen tekstiosuuden esittely, Polls-kysely sisällöstä ja pituudesta, tekstin työstäminen yhdessä keskustellen sekä asukaskehittäjien sitaattien kirjoittaminen ensimmäisessä Flingassa 14.50–14.55: Tauko 14.55–15.30: Mainoslehtisen sopivan koon sekä jakelukanavien pohdinta toiseen Flingaan kirjoittaen ja yhdessä keskustellen. Lopuksi asukaskehittäjät antavat palautetta Polls- toiminnolla. Kiitetään osallistujia ja kerrotaan, että heidän osuutensa yhteiskehittelyssä on ohi ja että lähetämme heille valmiin mainoslehtisen sähköpostin liitetiedostona. Lopuksi Keusoten edustajat antavat palautetta asukaskehittäjien poistuttua.</p>
Yhteiskehittelypajan arviointi	<p>Pajan suunnittelun onnistumista voidaan kuvata tarkkailemalla aikataulussa pysymistä, osallistujien aktiivisuutta ja välineiden käyttöä sekä yleistä tunnelmaa.</p> <p>Pajan toteutuksen onnistumista voidaan mitata Poll-kyselyn tulosten perusteella sekä Keusoten edustajilta saadun palautteen mukaan.</p> <p>Pajan tulosten onnistumista voidaan kuvata Flingassa saamamme materiaalin perusteella sekä kuva- ja tekstiosuuk-sien kommenttien perusteella.</p>
ARVIOINTI	
Pajan tavoitteiden määrittely ja tulokset	<p>Pajan tavoitteiden määrittely onnistui hyvin ja tavoitteet käytiin yhdessä läpi pajan alussa. Asetetut tavoitteet toteutuivat. Pajan lopussa todettiin yhteisesti, että saimme tavoitteiden mukaista materiaalia. Työskentelyn tuloksina saatiin näkökulmia mainoslehtisen kuvaan, kommentteja tekstiosioon sekä asukaskehittäjien tuottamat sitaattit kahteen kysymykseen. Tuloksiin päädyttiin yhteisellä työskentelyllä.</p>

	<p>Käytetyt menetelmät sopivat tavoitteisiin erinomaisesti. Kaikki osallistujat käyttivät Flingaa sujuvasti ja osallistuivat aktiivisesti keskusteluihin.</p> <p>Pajan lopussa kerrottiin, että opiskelijat viimeistelevät saatujen kommenttien perusteella valmiin tekstin mainoslehtiseen</p>
Kohderyhmän tavoittaminen	<p>Kohderyhmänä olivat ikääntyneet tai ikääntyneiden asioidista kiinnostuneet asukaskehittäjät. Kohderyhmä tavoitettiin erinomaisesti, sillä kaikki osallistujat olivat ikäihmisiä. Yksi ilmoittautunut osallistuja ei tullut paikalle kummallakaan kerralla. Lähetimme hänelle sähköpostiviestin ensimmäisen pajan jälkeen. Viestissä kerroimme mitä olimme tehneet ensimmäisellä kerralla ja toivotimme hänet tervetulleeksi toiseen pajaan, mutta emme saaneet vastausta. Yksi osallistuja oli läsnä vain ensimmäisessä pajassa, mutta hän ilmaisi halunsa osallistua sähköpostitse myös toiseen. Lähetimme hänelle viestin, jossa kerroimme toisen pajan sisällöstä ja siellä esitetyistä kysymyksistä ja hän vastasi niihin kirjallisesti.</p>
Arvio työskentelystä	<p>Pajoissa työskentely oli luontevaa ja sujui erittäin hyvin. Valitut menetelmät soveltuivat työskentelyyn erinomaisesti. Osallistujat olivat motivoituneita sekä aktiivisia ja työskentely sujui hienosti. Toisessa pajassa tunnelma oli selvästi vapautuneempi ja rennompia kuin ensimmäisellä kerralla. Uskomme, että tämä johtui siitä, että Zoom ja Flinga oli todettu toimiviksi ja riittävän helppokäyttöisiksi ja toisiin osallistujiin oli jo tutustuttu aiemmin. Kenenkään ei tarvinnut enää jännittää virtuaaliympäristössä toimimista. Myös valinta pysytellä yhtenä isompana ryhmänä varmasti vaikutti positiivisesti tunnelmaan, kun isompi kokoonpano toi keskusteluun laajemmin eri näkökulmia. Keskustelu oli monipuolista ja ajatuksia jaettiin rohkeasti. Ryhmä oli kuitenkin riittävän pieni, että kaikki saivat äänensä kuuluviin. Puheenvuoroja ei tarvinnut erikseen jakaa, vaan keskustelu sujui luontevasti toisia kuunnellen ja muiden näkemykset ja ajatukset huomioiden.</p> <p>Opiskelijoiden välinen työnjako sujui tasaisesti ja suunnitellusti. Molemmille oli sovittu omat osuudet yhteisissä kohdissa ja kaikki toteutui suunnitelmien mukaan. Keskus-</p>

	<p>televasta sisällöstä johtuen tarkkaa aikataulua oli haastavaa tehdä, sillä emme olleet varmoja kuinka paljon ajatuksia mikään osuus herättää. Siitä johtuen teimme aikatauluun jouston varaa sekä varasuunnitelman tekstiosuuden kommentointia varten. Pohdimme, että mikäli aika loppuu kesken, ehdotamme että halukkaat jäävät pohtimaan sitä vielä pajan virallisen loppumisajan jälkeen tai vaihtoehtoisesti järjestämme vapaaehtoisen pohdintakokouksen tekstistä erikseen. Ehdimme kuitenkin hyvin käsitellä kaikki asiat aikataulun mukaisesti, mutta joustovara aiheiden välillä todettiin tarpeelliseksi. Koska ensimmäinen osuus herätti runsaasti keskustelua ja venyi suunniteltua pidemmäksi, lyhensimme toisen osuuden kestoja hieman.</p> <p>Virtuaaliympäristö koettiin toimivaksi tähän tilaisuuteen. Yhteydet toimivat hyvin ja kaikki osallistujat laittoivat videon päälle, joten keskustelu sujui miellyttävästi. Kaikki tarvittavat välineet ja tiedot olivat saatavilla.</p>
Pajantyöskentelyn ohjaaminen	<p>Toteutuksen ohjaaminen onnistui molemmilta erinomaisesti. Harjoittelimme kaikkia osuuksia etukäteen ja olimme sopineet tarkat roolit ja aikataulut. Tämä varmuus heijastui työskentelyyn pajoissa ja olimme molemmat tyytyväisiä kokonaisuuteen. Totesimme, että valittu toimintatapa sekä työskentely tällä kertaa yhtenä ryhmänä oli hyvä. Pidimme ennen pajan aloittamista oman kenraali-harjoituksen, jossa kävimme läpi aikataulun, toiminnan kulun ja viimeistelimme yksityiskohdat. Totesimme ensimmäisessä pajassa, että tämä toi varmuutta työskentelyyn ja luottamusta onnistumiseen, joten toteutimme sen myös ennen toista pajaa.</p>
Palaute ja kehittämisidea	<p>Osallistujapalaute kerättiin Poll- toiminnolla. Osallistujat kokivat pajan toimivaksi ja ilmapiiriltään joustavaksi ja sallivaksi. Tunsimme onnistuneemme, kun 100 % vastaajista koki olleensa osa ryhmää yhteiskehittelypajassa ja heidän mielipiteensä ja ajatuksensa kuultiin.</p>

Oman toiminnan arviointilomake paja 1.

Arviointikohde	Yhteiskehittelyn suunnittelu ja valmistelu	Yhteiskehittelyn toteutus	Kehittämisehdotus/Lisähuomio
Tarkoituksenmukainen ryhmäprosessi	X Selkeät menetelmät ja prosessit X Ajankäytön hallinnan suunnittelu	X Avoimen työskentelyilmapiirin luominen X Erilaisten oppimis- ja ajattelu-tyylien huomioiminen _ Laadukas lopputulos, joka palvelee asiakkaan tarpeita	
Yhteistyö asiakkaan kanssa	X Yhteisymmärrys tehtävistä, tuotoksista, rooleista sekä vastuista X Asiakkaan tarpeiden kartoitus X Asiakastyytyväisyys prosessin kaikissa vaiheissa	X Keskustelut asiakkaan kanssa prosessin eri vaiheissa yhteisymmärryksen varmistamiseksi X Asiakaspalautteen kerääminen	Yhteenvedo- ja palautekeskustelu asiakkaan kanssa pajatyöskentelyn jälkeen tuki seuraavan tapaamisen suunnittelua
Ryhmän ohjaus	X Selkeät ja tarkoituksenmukaiset menetelmät ja prosessit X Valmius muokata sisältöä tarpeen vaatiessa X Ryhmän yhteisymmärryksen rakentaminen ja johdattaminen tavoiteltuun lopputulokseen	X Selkeä kommunikointi X Aktiivinen kuuntelu ja tarkentavat kysymykset X Ryhmän sisäisen reflektoinnin tukeminen X Erilaisten menetelmien ja lähestymistapojen käyttö prosessin aikana	
Osallistava ilmapiiri	X Toimivat osallistamis- ja vuorovaikutustaidot X Erilaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen _ Konfliktien hallinta	X Monipuolinen työtapojen käyttö X Aktiivinen toimija ja kuuntelija X Hyvä palautteen anto osallistujille	Keskusteluiden herättäminen: vaihtoehtoisten työmenetelmien käyttö luovuuden lisäämiseen

	_ Ryhmän luovuuden herättäminen	X Kannustus prosessin aikana X Turvallinen ilmapiiri, myös eriäville mielipiteille X Kaikkien ideoiden tasapuolinen arvostus X Rohkaisu luoviin ideoihin	
Ammatillisuus	X Ryhmien ja organisaatioiden toiminta: tiedon lisääminen X Erialaisten fasilitointimenetelmien tunnistaminen X Ammatillinen kehittäminen	X Erialaisten ryhmätyökalujen käytön opettelu X Itsereflektio ja palaute ryhmältä ja asiakkaalta	

Oman toiminnan arviointilomake paja 2.

Arviointikohde	Yhteiskehittelyn suunnittelu ja valmistelu	Yhteiskehittelyn toteutus	Kehittämisehdotus/Lisähuomio
Tarkoituksenmukainen ryhmäprosessi	X Selkeät menetelmät ja prosessit X Ajankäytön hallinnan suunnittelu	X Avoimen työskentelyilmapiirin luominen X Erialaisten oppimis- ja ajattelutyylien huomioiminen X Laadukas lopputulos, joka palvelee asiakkaan tarpeita	Asiakas voi käyttää saatua materiaalia soveltuvin osin välittömästi markkinoinnissaan
Yhteistyö asiakkaan kanssa	X Yhteisymmärrys tehtävästä, tuotoksista, rooleista sekä vastuista X Asiakkaan tarpeiden kartoitus	X Keskustelut asiakkaan kanssa prosessin eri vaiheissa yhteisymmärryksen varmistamiseksi	Palautekysely sähköpostitse koko yhteiskehittelyprosessiin liittyen

	X Asiakastyytyväisyys prosessin kaikissa vaiheissa	X Asiakaspalautteen kerääminen	
Ryhmän ohjaus	X Selkeät ja tarkoituksenmukaiset menetelmät ja prosessit X Valmius muokata sisältöä tarpeen vaatiessa X Ryhmän yhteisymmärryksen rakentaminen ja johdattaminen tavoiteltuun lopputulokseen	X Selkeä kommunikointi X Aktiivinen kuuntelu ja tarkentavat kysymykset X Ryhmän sisäisen reflektoinnin tukeminen X Erilaisten menetelmien ja lähestymistapojen käyttö prosessin aikana	
Osallistava ilmapiiri	X Toimivat osallistamis- ja vuorovaikutustaidot X Erilaisuuden tunnistaminen ja arvostaminen _ Konfliktien hallinta X Ryhmän luovuuden herättäminen	X Monipuolinen työtapojen käyttö X Aktiivinen toimija ja kuuntelija X Hyvä palautteen anto osallistujille X Kannustus prosessin aikana X Turvallinen ilmapiiri, myös eriäville mielipiteille X Kaikkien ideoiden tasapuolinen arvostus X Rohkaisu luoviin ideoihin	
Ammatillisuus	X Ryhmien ja organisaatioiden toiminta: tiedon lisääminen X Erilaisten fasilitointimenetelmien tunnistaminen X Ammatillinen kehittäminen	X Erilaisten ryhmätyökalujen käytön opettelu X Itsereflektio ja palaute ryhmältä ja asiakkaalta	

Liite 3. Polls- kyselyiden vastaukset

Paja 1: Palautekysely

1. Mitkä sanat kuvaavat mielestäsi parhaiten yhteiskehittelypajaa, johon osallistuit? Voit merkitä useamman vaihtoehdon (Multiple choice)

2. Osallistuminen yhteiskehittelyyn

3. Saitko mielestäsi oman näkökulman esiin yhteiskehittelyssä?

Paja 2: Kysely mainoslehtisen kuvasta:

1. Mikä kuva puhuttelee sinua eniten ja vastaa mielikuvaasi mainokseen sopivasta kuvasta?

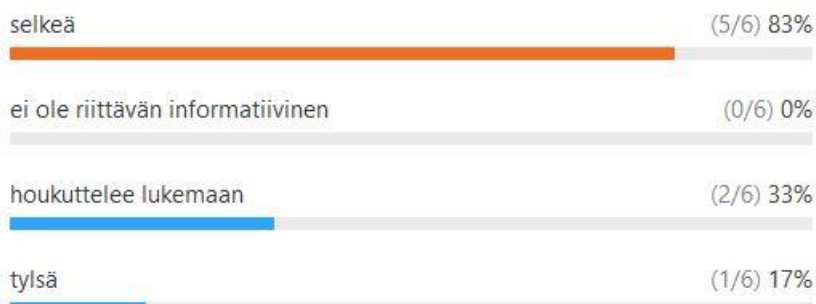

Kysely mainoslehtisen tekstistä:

1. Onko mainosteksti mielestäsi

2. Onko mainoksen sisältö mielestäsi (Multiple choice)

Palautekysely:

1. Mitkä sanat kuvaavat mielestäsi parhaiten yhteiskehittelypajaa, johon juuri osallistuit? Voit merkitä useamman vaihtoehdon (Multiple choice)

2. Osallistuminen yhteiskehittelyyn

En osallistunut	(0) 0%
Olin paikalla, mutta en keskustellut	(0) 0%
Vastasin kysyttäessä	(0) 0%
Kommentoin oma-alotteisesti	(3) 50%
Ideoin ja toin uusia näkökulmia keskusteluun	(3) 50%

3. Saitko mielestäsi oman näkökulman esiin yhteiskehittelyssä?

En osallistunut	(0) 0%
Näkemystäni ei huomioitu lainkaan	(0) 0%
Näkemykseni kuultiin	(1) 17%
Näkemykseni oli mukana keskusteluissa	(3) 50%
Näkemykseni muutti keskustelua	(0) 0%
Näkemykseni oli tärkeä ja vaikutti merkittävästi tulokseen	(2) 33%

4. Mitä sait, kun osallistuit yhteiskehittelyyn? (Multiple choice)

Liite 4: Mainoslehtinen

Keski-**SOTE**
Uudenmaan

Esite on tehty yhteistyössä Keusoten, Metropolia ammattikorkeakoulun geronomiopiskelijoiden sekä asukaskehittäjien kanssa.

Haluatko vaikuttaa alueesi sosiaali- ja terveyspalveluihin?

LIITY KEUSOTEN ASUKASKEHITTÄJÄTOIMINTAAN!

Sote ihmisen kokoiseksi

HYVINKÄÄ | JÄRVENPÄÄ | MÄNTSÄLÄ | NURMIJÄRVI | PORNAINEN | TUUSULA

WWW.KESKI-UUDENMAANSOTE.FI

Tule mukaan asukaskehittäjäksi!

“Voin tuoda omia ja ystäväni mielipiteitä tiedoksi niille, jotka tekevät päätöksiä ja siten vaikuttaa muutosten tekoon.”

MITEN ILMOITAUDUN MUKAAN?

Liity asukaskehittäjäksi Keusoten verkkosivujen kautta tai lähettämällä sähköpostia osoitteeseen:
asukaskehittajatoiminta@keusote.fi

Pääset osaksi aktiivista ja innostavaa porukkaa, jossa saat äänesi kuuluviin. Asukaskehittäjiä on Keusoten jäsenkuntien alueella jo yli 200. Tule rohkeasti mukaan!

Lisätietoja:

- Laura Busi, p. 050 497 2569
- Eija Mansnerus, p. 050 497 2611

“Voin vaikuttaa asioihin ja samalla saan itse tietoa ja oppia.”

MITÄ ON ASUKASKEHITTÄJÄTOIMINTA?

Asukaskehittäjänä sinulla on mahdollisuus vaikuttaa tärkeiksi kokemiisi asioihin. Tule jakamaan ajatuksiasi ja kokemuksiasi! Toimivat ja käyttäjälähtöisesti suunnitellut palvelut ovat kaiken ikäisten etu.

Asukaskehittäjät ovat vaikuttamisesta kiinnostuneita kuntalaisia. Keskiössä ovat heidän mielihiteensä ja ajatuksensa, joten erillistä koulutusta ei tarvita. Tietoa työpajoista, tapahtumista ja sähköisistä kyselyistä lähetetään sähköpostitse. Osallistuminen on ilmaista ja vapaaehtoista.

Voit valita itsenäisesti oman mielenkiintosi mukaan kyselyt ja tapahtumat, joihin osallistut. Halutessasi voit vastata esimerkiksi vain sähköisiin kyselyihin. Osallistuaksesi tarvitset nettiyhteyden ja sähköpostiosoitteen.

Vuosina 2020–2021 asukaskehittäjiillä on ollut mahdollisuus vaikuttaa mm. kotisairaalahoidon kehittämiseen, verkkosivujen uudistamiseen, apuvälinepalveluiden kehittämiseen sekä ikäihmisille suunnatun televisiokanavan vaikuttavuuden arviointiin.